न्याम मिय ग्नमारान

(नयाललियि अनलाट्टन्) नयाल संवग ११३६ द्वार्यं विभखांक

ठा. यद्मनव्र गुलाधन हना दँयो

Dr. Padma Ratna Tuladhar Falicitation Digest

Nepal Lipi Online

1139th Nepal New Year Supplement

Dr. Padma Ratna Tuladhar Felicitation Digest

Happy New Year Nepal Samvat 1139. This annual digest is dedicated to late Dr. Padma Ratna Tuladhar whose initiatives led to celebrate Nepal Samvat at a mass gathering in Kathmandu.

ा. यद्मन्म गुलाधन रूना देंया

नयाल संवर्ग १९३६ दँया द्भूदँया लसरााय् सकिराँ रिन्म्ना । थ्रशिसया नयालिलिय दँयो नयालय् द्भूदँ जनक्तनीयकथँ इनशु ज्ञाकादीक्क दिवंशर जा. यद्मनद्म गुलाधन यार्ग दछानाशु जल।

Inside

1.	Editorial3
2.	A Bouquet of Flowers of Reverence4
3.	Padma Ratna Tuladhar - A Facilitator and
	Mediator of Nepal's Peace Process
	Towards Transition to Democracy
	- Hannes Siebert5
4.	Padma Ratna Thoughts - Some Memoirs
	from His Speeches in Japan7
গ.	जापीय सङ्गावनाया निर्पि जापीय क्कसीका मा
	- जा. यद्मनद्म गुलाधन११
૬ .	मीशु आद्यालन यूवंशु मद्नि, मीशु अधिकान
	स्निद्या मञ्जल मी ज्ञार वनमानि
	- जा. यद्मनद्म गुलाधन
Ղ.	यद्मनन्न गुलाधनक्या नृतृत्वय नवा आ्राधालन हानं
	छक द्वागा भीसं साय दयमा
	- वाल भाषाल भ्रास्य११

थुकीदुन

र. जयानय् द्वाय यासायिक नायलाय् दया	
- তা. यद्मनद्म गुलाधन	23
५. यद्मनप्र गुलाधनजया ल्मिन इसना	२४
१०. यद्मनप्त गुलाधनक मद्गु व्स्त	રક
११. को हुन् डा. पद्म रत्न तुलाधर?	२७
१२ . जन आन्दोलनका अभियन्ता डा. पद्मरत्न तुलाध	धरको
जपान भ्रमण - केही अविस्मरणीय क्षणहरु	30
१३. नयालरास नयालीलीयँ ऋलन्	38
Let's Use Nepal Lipi Campaign	34
१४. मीगु वान (नयालीलीय अनलाळून)	३গ
About Us (Nepal Lipi Online)	35
१५). नेयाल अधयन मछल जयान	3&
Nepal Study Center Japan (NSCJ)	36
ગુখি द्जঃ	३૬
Trustees	38

नयाल लियि अनलाळून् Nepal Lipi Online www.nepal-lipi.com योजवाः - कथवलाल मर्द्यजनः

यासना योजवाः व यिकाक - स्वन् वज्ञाचार्य

Editor: Keshav Lall Maharjan;

Executive Editor & Publisher: Suwarn Vajracharya

nepal.lipi@yahoo.com

Editorial

Padma Ratna Tuladhar lives now in Peoples' Hearts

A Nepalese writer turned freedom fighter. He fought for equality and justice for his community and the peoples of Nepal.

Jailed for his democracy activities which in fact led his election to the *Rastriya Panchayat* (National Assembly) run by the monarchist, he championed the Peoples' movement to overthrow the absolute monarchy for democratic freedom for all the Nepalese peoples.

Served as facilitator and mediated to bring Maoist into mainstream politics that led to elections forming a new Federal Republic of Nepal.

He has also served as Minister of Health and Labor in the first ever communist led government.

Having retired from active politics, he still defends the cause for equality and justice. He is currently the president of Indigenous Rights Movement.

His grateful supporters recently celebrated his 77th birthday in a month long pomp and pageant with a civic reception in his honor. This edition of Nepal Lipi Online (NLO) digest, the World's first and only online portal in Nepal Lipi was meant to publish in his tribute. But his unexpected demise last Sunday (November 4, 2018) makes this a memorial edition.

Born on February 2, 1946, he lived in Yen (Kathmandu), the capital city of Nepal.

A graduate from Tribhuwan University where he completed his M.A. in English and Nepal Bhasa literature, has been awarded an honorary doctorate for his scholarship of and contribution to human rights, democracy and civil society by a Sri Lankan University.

A lover of language, culture and tradition, he joined a literary movement that advocated the preservation of Nepal Bhasa in its land of origination against the government ban. The

monarchy had imposed its "one king one country, one language one culture" policy on a nation of diverse nationalities. If not for this policy, perhaps Padma Ratna Tuladhar may have remained unknown and would have run his publishing business as any other ordinary publisher.

The policy not only discouraged the use of Nepal Bhasa among its native speakers, the innocent violators were punished, the writers were jailed, their hard earned properties were confiscated by the rulers.

Following his seniors, the orator Padma Ratna Tuladhar has been jailed several times until the absolute monarchy was overthrown by the pro-democracy peoples' movement he championed from inside and outside the *Rastriya Panchayat* as the only non-monarchist member elected to the Assembly by the Kathmandu people. This was how he was attracted to defend his own language first, then fought for equality and justice for the whole nation of diverse nationalities of this country.

In his first address to the Rastriya Panchayat, he complained to the assembly against the inequality and injustice imposed on his people's language and culture by the Government and the policy has to suffer under this policy. He pointed out these grievances not by fierce speech but by heart-felt cry full of tears before pro-monarchy assembly members. But his heart-felt-cry has turned more than fierce speeches to drawing support from even some pro-monarchist, bringing down an absolute monarchy, facilitating and mediating the warring Maoists into peace talk with the Government thus paving the way for new elections and creating a Federal Republic of Nepal with a people written new Constitution. His contribution to this country sure qualified him to be the next President of this new Republic. He will be for sure in the hearts of the peoples.

Suwarn Vajracharya
 Executive Editor and
 Publisher, NLO
 NS 1139 Kachhala 1 (Nov. 8, 2018)

थ्रह्वाया ऋयासः स्नाँ दक्षास विचाः हायका...

A Bouquet of Flowers of Reverence...

Nepal has lost a great statesman, who believed in Peace as a Blessing for all those who treat ally, friends and foes alike, for who will to continue to negotiate. His early departure is an irreparable loss for us as we lost our Advisory Board chairman who has guided us in person to our joint efforts to learn how to read and write our own letters first, our language second and our history third in our steps to appreciate our distinct identity and others' as well.

We will dearly miss you, Mr. Adviser Chairman!

NEPAL STUDY CENTER, JAPAN (NSCJ); WWW.NEPAL-LIPI.WEBGARDEN.COM; NEPAL.LIPI@YAHOO.COM

TRUSTEES (Board of Advisors) - Shucho Takaoka, Nagoya, Hiroshi Ishii, Tokyo, Minoru O'uchi, Chiba, David Gellner, Oxford

Board of Directors - Toyohisa Azuma, Tokyo; Keshav Lall Maharjan, Hiroshima; Suwarn Vajracharya, (Chair) Naha City; HONORARY TRUSTEES - Seema Sontakke, Mumbai, India, Iswar Man Shakya, Fukushima; Naresh Bajracharya, Sagar Man Bajracharya, Kathmandu, (Coordinator, Nepal), Gyani Raja Bajracharya, Anjana Shakya, Kathmandu, Amrit Shrestha, Germany, Tribhuwan Tuladhar, USA, Bal Gopal Shrestha, Oxford; Pradeep Tamrakar, Kathmandu; Anil Shakya, Tokyo; Sunil Shakya, Tokyo; Janak Raj Shakya, Tokyo;

Padma Ratna Tuladhar - A Facilitator and Mediator of Nepal's Peace Process Towards Transition to Democracy

- Hannes Siebert

Better known as a Human Rights Activist, Civil Society Leader and Independent Left politician, Mr. Tuladhar has been a facilitator and mediator of Nepal's democratic, peace and negotiations processes since the inception of the country's transition to democracy for more than two decades.

He became a member of the National Assembly (Rashtriya Panchayat) under the party-less Political system in 1986, elected from Kathmandu District. During his decades-long fight from within and outside of the assembly for the restoration of multi-party democracy, he was arrested, detained and jailed several times during the pro-democracy movements from 1981 to 1990, and then again in 2006.

During the period before the adoption of the country's first democratic constitution in 1990 he brought the 12 communist groups together to form a Left Front to fight against the party-less Authoritarian Royal Regime and restore the multi-party

democracy. As a result, the United Left Front was formed by seven communist parties in 1990. And he became an independent member and prominent leader of the front.

Following the formation of the Left Front, he facilitated meetings between the Left Front and the democratic party Nepali congress that led to the several joint understandings and the historic 1990 Joint People's Movement for Democracy. The movement succeeded within two months and he was asked to facilitate talks between the party-less Royal Government and the opposition Left and Democratic forces. Multi-party democracy was eventually restored and a General Election held in 1991.

Elected to the House of Representatives from Kathmandu in 1991 and 1995 as an independent member backed and supported by the CPN (UML), Mr. Tuladhar became the Minister for Health and Labor in the first ever communist government of Nepal in 1995/96.

When the communist Party of Nepal (Maoist) declared its long term Peoples War in 1996 he played the role of a contact person and "messenger" between the Government of Nepal and the Maoist Rebels. In 2000, he facilitated secret talks between a Government Cabinet Minister and the Maoist Leader in Kathmandu. These initial talks set precedence for the on going takes

that followed. Mr. Tuladhar was appointed as one of the Official Facilitators in the subsequent talks between the Nepal Government and the Maoist Party in 2001 and 2003.

He continued his role as informal facilitator during most of the turbulent political times that eventually led to the Peaceful People's Movement of April 2006. From jail, he and several other civil society and political leaders help set the conditions for the king to hand-over power to the "people" and restore parliament. After the unbanning of the Maoist Party and the start of formal talks, Mr. Tuladhar was appointed as one of the observers and advisers to the recent peace talks. He was instrumental in assisting the parties and negotiations process which produced a ceasefire agreement, arms management agreement and led to the signing of a comprehensive Peace Accord and several other agreements. These agreements prepared the way for the recently successful election for a Constituent Assembly.

Mr. Tuladhar was working as one of the members of the Consultative Committee in the Peace Ministry and one of the co-conveners of the Peace and Conflict Management Committee formed by the government when I heard of his unexpected demise from his family. It was a very sad news.

Mr. Tuladhar was a dear friend, mentor and one of the world's most extraordinary peacemaker departed last Sunday. thought what is to LIVE peace is to respect both ally, friend and enemy. We have traveled many journeys together. The most significant one was serving the Nepal Peace Process together. His moral and political compass was a guide I would never forget. Today, Nepal has lost one of its most respected statesmen and peacemakers. He guided most of its leaders, never stopped to negotiate peace, and listened to all — from downtrodden, poor, and to top leadership. Padma Ratna's compassion, empathy and selfless service inspired us. Thank you for the privilege to hold your hand and be your friend. Will miss you dearly!

(Mr. Hannes Siebert is a scholar of peace studies, an international peace process and negotiations adviser and facilitator from South Africa. He has worked on national peace structures, the role of media in conflict resolution, authentic negotiations processes and local/regional conflict interventions in South Africa and several countries including Sri Lanka, Nepal, Myanmar and the MIddle East. In 2003, he developed Peace Tools, a comprehensive set of innovative tools for conflict transformation and negotiations processes. - The Editor, NLO)

Padma Ratna Thoughts: Some Memories from His Speeches in Japan

- Dr. Suwarn Vajracharya

Padma Ratna Tuladhar is no more today. He expired last Sunday at the age of 77. But his thoughts continue to prevail in the hearts of many, whether they are the Newah, the community he was born to or the Nepali society he belong to or the foreign friends he made during his sojourns in many parts of the world. An attempt is made here to record some of his thoughts he had shared with people he had encountered with, with a special reference to the speeches he made while he was in Japan. These notes come from my diery notes and news collections I have made in the past decade while joining

him as a companion during his encounters with others or events I participate together with him during his visit to Japan from Jan. 9 to 23, 2009. I had the opportunity to preside some of them.

Equality, respect human rights and empowerment

Dr. Tuladhar believes that "we can build peace only by developing understanding of

our partner communities as equals and respecting their human rights. He says we must "empower people of all communities of Nepal so that they can develop their own regions. Without empowering them with equal opportunity to peoples' progress and their regional development, there can be no peaceful, beautiful and a united Nepal." He said this while addressing a gathering of Nepalese resident in Tokyo after inaugurating their 1st Convention of the Nepal Federation of Indigenous Nationalities (NEFIN) Japan held in the central District of Tokyo on January 11, 2009. He shared these thoughts speaking as the Chief Guest of the convention together with Nepalese Ambassador for Japan Dr. Ganesh Tamang as the Guest of Honour. Dr. Tuladhar was invited to inaugurate the convention together with Mr. Pasang Sherpa, the President of Nepal Federation Indigenous Nationalities (NEFIN) Nepal, who could not make the trip to Japan because of his preoccupation with other priorities in Nepal. As I have learned from my colleagues that Dr. Tuladhar was a past president of NEFIN - Japan and a working adviser of the NEFIN - Nepal at this time. He also advised the Ministry of Peace and Reconstructions, the Government of Nepal as he was a facilitator of Nepal's peace process that was 2008 agreed in among seven party government and NPC (Maoist).

After inaugurating and wishing best wishes for the success of the NEFIN Japan's activities, Dr. Tuladhar had two clear messages to share with the audience at this

convention. One, "if you want to make your country a peaceful, beautiful and united Nepal, whether you are in Nepal or abroad your joining forces with the campaign to create a peaceful new country will solidify the efforts of the pro-democracy Nepalese mass at home. Your support will help build a new country which will treat its all citizens as equals. It will lead to end the differences between the powerful and the powerless" said who mediated between the man Government of Nepal and the warring Maoists hiding in the jungle in the remote area of Nepal during the insurgent period.

Second, he informed the Nepalese audience that one must speak up of grievances of Nepalese resident in Japan if any. He said "there is no reason to be afraid of telling the truth if you have faced with any inequality or injustice whether you work in Japan or elsewhere. The authorities wouldn't know or act unless you tell them your grievances or difficulties." He said he would be happy to take the grievances to the authorities. He made this voluntary offer because he had heard some difficulties the Nepalese working in Japan have faced.

Dr. Tuladhar was the Minister in charge of peoples' health and labor under the first ever Communist Government led by premier Man Mohan Adhikari. Though it was a nine month short office, he has been concerned about the problems faced by the peoples and is ever ready to come up with one or other solution. He thinks that "we must talk, negotiate, not just negotiate we must be patient to continue to negotiate until a solution is found."

As a human rights activists and facilitator of the peace process as well as the pro-democracy leader, Dr. Tuladhar believes

that "one must treat peers, friends and foes alike and respect them so that a peaceful solution can be found."

Peace Building in Nepal

Referring to peace process in Nepal he had facilitated and mediated between the Nepal Government and the Maoist, he said "peace making is not difficult what is difficult is to building a continued peace. There are so agreements signed between signatories from both sides. But then some of these agreements are either broken or ignored leaving the parties to agitate about them again." He said we must also provide enough time to find solutions pointing out that it took two decades to find a solution for the Maoists problem in Nepal. I guess Dr. Tuladhar's friendly attitude must have also played an important role in bringing the two parties into round table. As I recall his mentioning of two top Maoist leaders - Comrade Prachanda and Mahara who call him "Padma Ratna dai" (Dai meaning elder brother) and photos of Prachanda frequently visiting Padma dai's house should indicate that he has earned respect from these leaders. He has also earned trust from the Government's topmost leader Girija Prasad Koirala, the then Prime Minister who was the only Head of State after the abolition of monarchy and before a republican president was elected.

Optimism over Pessimism

Dr. Tuladhar thinks that one must be optimism over pessimism. "We should not be pessimistic. We can be optimistic if all of us also take one or other initiative. You can think of what kind of Constitution you want for our country as a whole and what kind of autonomy is suitable for us to develop regions and for the progress of people living therein. You can use your knowledge and experience you have achieved, and write to our government or to the Constitution Council. Even a short email message from you can make a big difference in drafting the Constitution.

On another occassion, "sharing knowledge and experience will help draft a fair constitution for a new Nepal so that stable governments can be formed and support to develop the underdeveloped regions and help progress of all the nationalities in Nepal." He said so while addressing a lunch-on interaction program held in Tokyo's Mandala Nepali restaurant on January 12, 2009. The reception was jointly organized by NEFIN - Japan and NRN - Japan led newly elected NEFIN President Om Gurung and NRN President Bhawan Bhatta.

Speaking at the reception, Dr. Tuladhar recalled how he ferried between Kathmandu and jungles to parley with the Maoists to bring them to peace talks. He said, "Removal of monarchy was not a minimal change in Nepal. Seven political parties plus Maoist was given peoples mandate to bring the peace process to a successful completion. Both the then government and the Maoist have put their signatures on the peace accord and many more agreements later. However, inter-party wranglings over petty questions have stalled one of most important part of the

peace process – the drafting of the new constitution for a new Nepal" Dr. Tuladhar informed.

The reception was also attended by officials and members of Nepali Janasamparka Samiti Japan, UML Pravas Committee, Ganatantrik Manch, Nepal Shanti tatha Loktantrik Manch. International Nepalese Community, Newah Jagaran Manch, Tamudhi, Sherpa Association, Thakali Seva Samiti, Magar Seva Samiti, Samiti and members from Chhantyal, Tamang, and Rai communities. I was a here as a member of both organizations. For the record, I was a member in the 1st Executive Committee of the NRN Japan, and a founder member of the NEFIN Japan.

As a participant or as a companion of Dr. Tuladhar accompanying him to several gatherings during his stay in Japan, I have pleasantly noticed that Dr. Tuladhar is well received by his audiences, peers, followers, supporters, and fans including our Embassy officials alike. Though it was a short stay, "Padma dai" did not forget to return his thanks to his callers. At times the participants at these interactions reminded me of the need to revive the petition we made demanding the Government of Nepal to appoint Dr. Padma Ratna Tuladhar to be the next President of

his contribution the Nepal for to pro-democracy movement, peace process and his dedication to forming of a Federal Republic of Nepal. Dr. Tuladhar shied away when I conveyed these messages to him. We had handed over this petition to Mr. C. P. Gazurel, the Maoist leader in-charge of foreign affairs when he visited Japan that year (June. 15, 2008) to pass it to the Government of Nepal with copies to the governments of many countries in the world. Mr. Gajurel happily accepted our request receiving the petition signed by me and many participants at the interaction program held in honor of Mr. Gajurel in his visit to Japan.

Continued Patience

Better known as simply as "Padma Ratna" or many add "dai" (Padma Ratna Dai : Elder brother Padma Ratna) for his friendly attitude towards his fellow citizens. For them he is a freedom fighter and a great leader.

He advocates "continued patience when one fights or struggles for one's right, not to give up the fight you have started for a purpose". He has fought for equal rights for the mother tongues spoken in Nepal. Such campaign won him not only peoples' hearts but also their votes that elected him to Rastriya Panchayat (National Assembly), where he launched agitation for equal rights to guarantee the use of mother tongues of ethnic and indigenous communities of Nepal including his mother tongue Nepal Bhasa in the schools and public offices in their regions. The Panchayat Government run by absolute monarchy had imposed the "one language and one culture" policy on peoples from diverse ethnic and linguistic communities and banned the use of other languages than the Khas language that has been arbitrarily

declared as "Nepali" and imposed as the only official language in the country.

Speaking at a felicitation reception held in his honor by Newah Jagaran Manch, a Newah community forum in Tokyo on January 17, 2009, he was full of tears for the felicitation reception he received. Thanking the Newah community living in Tokyo, he pointed out the importance of working together as a community. He also recalled how the autocracy jailed him and many others for demanding equal rights to mother tongue education. He informed the audience in Tokyo "that ethnic and indigenous struggle for equal rights in Nepal was very weak compared to struggles in many other multiethnic countries. As people were not united, the governments of Nepal in the past were never serious of the rights and demands of the peoples. But we did not give up. We continued demanding what we want he said. Finally, the autocratic rule collapsed in 1990 and the peoples' power won. As a result, the mother tongue education was allowed to be promoted in Nepal. However, "there are still hurdles to freely use our mother tongues in our own land" the multi-lingual orator informed the audience.

As a senior adviser of Newah Jagaran Manch (Japan), I had the honor to preside this felicitation reception, too.

Thanks to these events I joined with Dr. Tuladhar, I was able to make these notes of thoughts. Therefore, my thanks also go to NEFIN - JAPAN the 1st convention of which I happened to be presiding the convention as I had the opportunity to preside. This ends some notes I have collected from the speeches made by Dr. Tuladhar while he was in Japan.

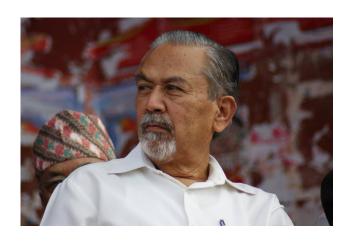
- Suwarn Vajracharya

यद्मनव्र चिनन्

जागीय सङ्घावनाया निर्गि जागीय क्वसीका मा

- जा. यद्मनन्न गुलाधन

(भादिवासि जनजाि नाष्ट्रीय भाषालनया नायः)

नयालय् थीथी जािंग्या दथ्र्र्ट्र सङ्गावना व्वलंक्या निर्ि थीथी जािंगय क्कसीका (यिह्यान) यांग हनवन यायमा । क्कसीका यांग हनवन याट्ट्य संघीयाँ जक जािंगय सङ्गावना नायँ नाङ्गीया क्वापुक रहे ।

जानीय क्कसीका सिहनया संधियना वलिक सद्घाव रामी ध्रका मंगः क्लामा मनानसँ दसय् त्रम व्रलंका ब्रंगु द् । थउँया मयालय् मीगु जानि, रासयान विरुद याना नःगु वायका ह क्ष ळूलय् क्कसीका सिहनया संधीयना, जानि, रास, निजलिक नायँ रूक्क रालय समाननया लागी मी आ्दालन याय माला ब्रंगु द्।

क्करीका सिहितया संघीयताया निर्ति आद्यालन यायशु लिवाय् ध्रंकूशु द् । अयनै मी सकलैं उग्रीजित् सम्दायत ऋग्रैं ज्ञया वनमाः। जातीय समानताया आधानय् जक सञ्चाव जळ्रं । समानता मद्शु अवस्ताय् सञ्चाव द मख् ।

(नवाः स्नायम नाक्य मंका संघर्ष सिमिप्तिं नवाः सावयम नाक्या स्निश्चिममाया माग याना समक संघर्षकथं उक्षकःग् नवाः छवाः क्रि (नवाः अकमा दिवस) इना वसन्तयली न.सं. १९३० याङ्ला ६ (मंगलवाः) क्र्क्स् क्रग् पःकिग् सराय् याना दीगु ब्रवूया छस्खैं। कियाःक्रया – यद्मनक्ष मुलाधनकया रुसवृक्)

मीगु आद्यालन यूवंगु मद्नि । मीगु अधिकान स्निविष मङ्गाल मी झार वनमानि

- जा. यद्मनन्न गुलाधन

(रास आश्चालन, जनआश्चालन, व जनजाि आश्चालनया झाल्वा जा. यद्मनव गुलाधनकँ "मीश आश्चालन यूवंश मद्दीन । मीश अधिकान स्विश्विम मजग्र मी झारू वनमािन" थनी द्वादेँ झावः किं वयकित्स कयाश सँलावलाय् (Interview) वयकलँ अथ धयादीश स्वः। नयाल सनकानया रास नीिपा विषयलय् जयानया द्वत्वा हिलं ब्वनक्थियाग किं यसयानाश अध्यनयाग कयाश श्व सँलावला (थी नं साद्यरिक स्वना थन झाथना ब्वना । - स्वन् वजावार्य)

नेपालरास आद्यालन शुवल द्याग (सून् इत्ल)?......

नाजब्र भार ज्ञया याल नयालरास छल मद् याना विल । ध्र दमनया लिब्रक्यँ प्रजा यनिषदया थायना ज्ञल। उवलया नायः स्क्रनाज भार्छी ध्र दमनया विनाध यास, "क्क्र गाग याना वलीदान यायगु गयान" ज्ञया दिल । थनँ रास आ्चालन ज्ञाग (स्न्ज्ञल) धायमा । स्क्रनाज भार्छी छक्क नाँ जाक्क ब्रिम खः। वयकलँ "नयालरास नीउन्" व "नयालरास रासलवन" ब्रया दिल ।

स्क्रनाज भाक्तिया अलावा मर्पि सूस् दृश्चा नेपालरास आद्यालनय् ?

नयालरास खंकापयगुया लागी यंग्रश्थाँया प्रथंगु दन द्। नयालरास आद्यालनय् वयकःयिनिगु प्रथंगु इ यागदान द्।

यंगः थाँ (धेगु द्व् जल?.....

यंग्रश्याँ भायवल ऋँयाग क्लानाग्रश् थाँ (थं नयालरासयाग क्लाना ग्रश् थाँ जयादीयिन भाळू । वयक्रियें ख्रा -

- १) सिडियास महाऽ (विनासँ, खछताच, नीि),ऱ्रानगृध तनीक्क)
- २) जगपस्चन मल्ल (मारुन, ॐ्सारूया सर् नयालरासँ अन्वाद याप, निनन्तन सर्कू यिकना माँरास प्रचानयास, माँरास भिजा अरियान ज्ञाकादीक्क)
- ३) निष्ठानद्य वजाचार्य (लिलिंग विक्तन अन्वादयाना नयाल रासँ ह वाखँ कना विद्याझ)
- ४) यागिवन सिं कंसाकान (घनल् कायश्या वँजा, विनाखँ ब्रयग् याना दिल । वयक खसरासया ब्रिमिग - लखनाथ योउल, सम्म प्रसाद द्वृंगादियिं नायँनं स्नाय् दक्क खःसा. क्व विनाखँ ब्रयादिल्)

યંગ્રશ્યાઁ	या	ञ्लावा	<i>ममयिँसँनँ</i>	नेपालरासयाग	यागदान
वियादी	यें द	<u> </u>			

यंग्रश्याँ वढराउँ, धर्मीदिया धर्माचार्यं (जग्गमान विश्वँ)

"वृङ्घधमें" र्धे गु यो यिकया लिया "वृङ्घधमें व नयालरास" र्धे गु यो यिकनादिल । श्च यो नयालरासया दकल द्वायाँ गु यवकानिया खन्सा, सिड्डिदास महाज्ञ, वयकया उक्ति "रासा म्वासा जािय म्वाळ्ँ" र्धे गु उक्तिँ नाँ जाल ।

नेपालरास (४२) सूयार्ग माँरास खि?.....

नयालरास रविश् नयालमछलया आदिवासि नवाशायश् माँरास खः।

नवाश्य (वर्षि गुजागु मनूग स्वश्?.....

नवाश (विषं छ्रशुह्र नम्न यापिँ मस् । थ्री वर्म् निसँ (व्राचा जान नक्क ह्र द्था । चाचन आर्यवासँ वर्शि स्वश्ता, उनायन जाविज यासँ वल व्राट्ट । नाजायाधाय, हाक्, श्वचा ट्रिंगादी । छ्रशु ह्र वही मद् । मंका (व्रशु रास जक स्वर्ध श्व सँ स्नानं वाद मयासाँ, नमिकयानं (नयाल महद्न किसान यार्टिं) श्व अश्स्वर जल व्याट्टिंश यार्थ नवार्थाश क्रसीका साशुह्र ज्ञँसाँ नवार ह्र ज्ञूट नवार्थाश मुन्नमें हिन्दु व वृद्ध व्यमें स्वर्ध।

संकृति (गिजिलिजि)नै ळूमि याः। यलय् मणा पःधंशु नखः खःसा, यँ यादाँचःङ्ग । अल ख्रयय् विद्यत जाप्रा। थथ नखःचखः इ थीथी ।

नेयाश्या भासकपर्सं रिख्य्यिकनं दसँ यिपिना इल भाट्टा क्याय अस्थ जल?.....

नाधागराँ यागु दमन, हाक् गूँ (रीमरुदि) ४१६गु थाराँ उत्संधक रिक्र्यिन दस यिपना (निकाला याना) राँजाय् विल । अध यिपना क्षायाँ रन्नियँ दथ्रू, अभिपानद रन्नने नयाल राराँ वार्षं कनगु याना, ४भीदय यिलस्का यास रास साहिन्यया विकास याना विद्याप ।

यंगथार्क्कं मगु (गा४ग४थां ल्यावलाथं ?

रूफ वहाद्न सिं, यम वहाद्न कसाः शुक्क रानग

आखः ब्रना ब्रॅंवल नयालय् ब्रॅंयिनाय ब्रसायासा दयकला थ्कीया लज नयाल रासँ साहित्य ब्रयगु। चिप्तध्रमँ "नयालरास यिनषद" दयकल । थाक्न लाल मानव्वमँ नयालरास यो - "नयाल" व "मृतु यो" दयकल । खायक्कत जाना "नयालरास विकास मछल" दयका "मी" यिक्का यिकाल ।

श्चयकर्पि सकलँ यँगापिँ मखुला?

खः, यल ख्रयय् नं नयालरास साहित्यया यागदान वियादीियँ द् । सत्य मारुन जाभी, आभानाम भाकायिसँ नयालरास, साहित्य समालन स्न्याप धाःसा, ख्रयय् विनाट नयालरास समालन दयकल । क्षयकिँ सकलँ जाना, नाधा दमनया विनाधय् प्रजापान्किक नायँ रास आधालन झाकल ।

ध्र रास आद्यालनया लिच्च शुक्तर्थं जल्व?.....

युजागक्तया लिया निष्या नियाल नियाल गर्गा समाचान विल । गज्ञधन रक्तया याखँ, इति ध्रास्त्रया याखँ समाचान (वृखँ) छनादिसँ धका ध्राष्ट्रग् आग्का ल्माँन। ध्वल हिर्हिरासँ नै समाचान छंकगु याग (हिर्हि रासँनै समाचान गयमा छगु आद्यालन उवलय् द्वागु खाला सीका वह्द्य)।

यूल यूल किनक्रूलम थ थ देश दियका, नेपालरास, उर्द्रास ठीपवानिकक्ष ब्रम्ग सून् कल l Oriental languageया द्म थूग रास्ता द्थाकृग कला थ्किँयाना आयाल नेवा १ तस् नेपालरास सयक दिन। अस्य मख्सा वज्ञाचार्य गुन्क्रियसँ कक साम्भ कल नेपालरास ।

य्रजागन्त वय भूंका सून ज्ञगु नेपालरास ब्रनगु जा ज्ञसाँ, नेपालरासया ४४गु लिपि दयक दयकैं नेपालिलिपि ऋलान्४गु स्वन मद्। क्षाय् अस्य ज्ञलार्थं ?.....

सिडिदासियसँ नयालरास ब्रथा दवनागनिलियँ ऋलगु यात । वयकियसँ द्वायाँह नयालिलिय ऋला प्रचान यागुसा आ गुलिसिन नयालरास नायँ लियि सयक भूंकल कर्ळ, नयालिलिय प्रचान कल कर्ळ भाळूंचिँ ऋखलः द्सा, मगु यक्तँ दवनागन आखलँ ब्रयगु मयागुसा नयालरास सळूंचिँ क्का क्रयरू भळूंचिँन द्।

यम वहाद्न कसाः। यद्मादय चूल नयाल रास ब्रंकूक्क मारान । वयक छक्क जीनियस् कथँ नौँ जाक्क वयकलैं नाजनीिंग यार्टि दयकल । अश्य दयका वयकलैंह दकल क्कायाँ जल्स यिकाल ।

अनँ विक्षित इदय क्या मिंदित्याङ्क रालिहियन नेपाल रास मारान । ६ व १० गिंगल नेपाल रास ब्रकीश। वयकलं ६ व १० गिंगल मेंपाल रास ब्रकीश। वयकलं ६ व १० गिंगा मक्त्यणः "क्रिमिसँ क्रश सम्मलन या" ध्रका धावल यँ, यल, ख्रयया ब्रनामिगरं, न.सं.१०११ (वि.सं.२०१२) दंय् अन्कर्तलंक रास साहित्य सम्मलन ज्ञाकूश क्रला थथ द्वायाँ आखा ब्रनीयिं आयाह नेवाश्य । थ्रकीयाना ब्रयश वानि दयावल । थथ रास आद्यलन विद्यार्थि कन्य थंकः वल ।

कचा मिद्दन व्रनक्षि अलावा मेशु व्रनिक्षिया व्रनामित शुकर्थं व्रति कालर्थ_ः

मेशु ब्रम्मिथि भामि निम्नु स्वः। चूल यिन निर्यं स्वः। यालया साहिए सम्मलन ज्ञाकीशु याना हल। प्रियं कला हिन्द कला प्रियं कला हिएका विन कंसाकान द्रियादियसँ नयालरास साहिए याःला दयकल । अन स्वसरासँ "ज्ञािग" व अंश्रां रासँ "Light" (विश्व ब्रम्मिग्श यिश नयालरासँन ब्रसूण्य माल वका वाःवल, अनया ब्रम्मिण्सँ नाष्ट्ररास नयालि व अंश्रां रास्या मेशु प्रमा विका प्राण्या विश्व याश स्वःसा, उवलया प्रिक्सियल (वंज्ञालयाद्भा)न उलि प्राण्याहन चूशु स्वन मद्। अल

"जिश" ध्रेका अलिश ह नेवाश्यर यो यिकाल । यक्क ब्रस्ता मूँ । थनाँ, कलेक कलेक यिवाँ "अन्मनकलेक नेयालरास याश्ला" ध्रेका वर्ळे । थूक्कश्य सम्मलनय् सूर्य वहाद्न यिवाश, स्दर्भन रन्म, अक्षधाय रन्म वक गयान क्रया वळें ।

साव्यि सम्रालन शुक्तर्थं ज्ञाप्थं ?

"अथ नाष्ट्ररास नयालरास" आश्यं संकृति व संशीत चालयनं ब्रसायासाँ नास्रश्यलाः, नृग्य चाल ववा याखँ घराम्नि द्रंगादि यिन राज कन्गु यात । गुिक्तम साया, यँया (४ यासं। व्रालँव्रालय् दव्लि याखँ कन्गु यात्। नायँ संशीत सम्मलननं ज्ञल । ल्मंति खलाः, रास म्ना, वाकला दव्लिं संशीत सम्मलन झाकल ।

श्च साहित्य सम्मलनयाग शुहालि चूशु द्वाँ द्वाथन वहशु यूचःशनँ दूला^ध?.....

न.सं.१०१२-१० (वि.सं.२००६-११) "नयालराया यित्रता", "थिकज्ञय्" (थं जागु यित्रताँ रास साहित्य याग गिवः जल । ऋगु कमिटिँ ऋगु यो यिहाँवल । व जक मख् यास्तँ कनीगु कानँ ज्ञाग ।

यासँ - उक्तआंकि यासँ - यँयाय्द्रि विश्वचिश्व, प्रालप्रालय वना यासँ कनीशु । मिसान यालँ यालँ स्रळूब्रनी । यहसन (Sateric) यासँ (थथयान अथयान) भ्रका कनीशु । वया नायँ चाल (हाराग्रंश नाटक) मृनासः यासँ दँयदँसँ ग्रायकल ।

नयालरास मंकाखलश्या यलिस्ता गुवल ज्ञलथं_{?.....}

थथ खलःय्वः मख् सक्तं मृना यायमाल छ्रेश् खँय् नयालराषा मंताखलः यिलस्वा याना जिगः (यद्मदाङ्ट्याणः) अध्वज्ञ याग । थ्र्तीं मंताक्यं आद्यालन ज्ञाक्तश् गिव ज्ञल । ध्व आद्यालनय् हिगकनिवन सिं कसा, स्य वहाद्न यिवाः, रिक्क् स्दर्भन, रिक्क् अध्याख, रिक्क् ङ्राध्यक्षिक, रिक्क् क्मान काथ्य यिनिश् याशदान दयावल । रिक्क् स्दर्भनं "लूजः" नयालरास यो यिकायन यागदान विया विकान।

नेपालराया मैकाखलै शुक्तथै आद्यालन झाकल?......

मंका खलः यिलस्का याना शुलिह मदवँ, लूकः यिकायश् वान सनकानँ यंशःथना विल । थथ मीशु रासयाग अ्चाय कल भायमाल । भ्र युकागन्त मख्ग । हिनकनिवन सिं कसा, स्य वहाद्न यिवाः, रिक्क स्दर्भन जनायंकल ।

२२ सालय् (न.सं.१०६०) "जीवन दव्" व नयालरास समाचान लिकना विल ।१० सालय् (न.सं.१०१६) स्ये प्रसाद उयाधाय गृहमिक ज्ञवलं, छ्रगु जक नयालरास घाष्मः "जीवन दव्" स्ये वहाद्न यिवाः रालरुनी ज्ञया झाकादिल ।वयकया मलाञ्ज्वलं जिँ (यद्मदाञ्ज्) नैं झाका ।व्स्रवाः १० मिनट । वयानायँ झासः लिसः घाष्मः दृशु ज्ञल ।हिणकन विनैं "स्नानैं नयालरासयाग नवानी भ्रायशुसा खसयाग खसी भ्रायद्यानि" भ्रका भ्रल भ्रका ज्ञना यंकल ।च्क निन, वहा वहिलं आद्यालन झाग।

मंका खल॰नं नयाल संवगया द्भूदँ ऽक्षयकगु गुवल निसँ इत्तथ?....

मंकाखलः, रास आधालन, साहित्य आधालनया नायनायँ नयालसंवत हम्भु खँ वल। नयालरास मंकाखलः सांम्रुतिक नालि यिकना "नयालसंवत नाष्ट्रीय संवत – रिक्ना रिक्ना द्भूदँया रिक्ना" ध्रका नालि ज्ञाकीभु । सनकानँ थ्रथ नाली ब्रित्वाः वःयिक क्वा यंकल।

अल नेयालरास कलें ब्रेनेगु अवसन चूलांग छेगु गुवल निसँ ङाकलथं_?

नयालरास ब्रन्गु ब्रन्गु अवसन - यंवायग कालय् यूवीय रास (Oriental language) कथ I.A. B.A. गशीलय् नयालरास ब्रंकीशु चवस्ता वल । विप्नधन, सूर्य वहाद्न भाका प्रिगुवन विश्व विद्यालयया उयक्लयिंग रायाञ्चेशु व्लिय्, उयद्भमान मन्न जीन रायाञ्चेशु व्लिय्, M.A. पश्ची नयालरास पयशु क्षा रासौ छद्भ वर्मूनै च्यानौ व क्षा सुधौ मलाप ।

वन् छद्भ निवाः मख्द्भ उयक्लयिगया यालय् यलय् याटन काम्यस नियालरास चानगु स्नूइल। माधीक लाल थ्राल्ठं व्वकादिल । जि (यद्मदाळ्)नं व्ववनागु इल । M.A. पर्शियागु थ्व कजाङ् दकल आ्या व्वनामिग द्थागु कजा इल । थथ इत्साँ नियाल सनकानया लाकसवा आ्यार्गं नियालि, संद्गृगं व्वैयिक प्रामाणन यायगु नीर्गं याना नियालरास व्वनीियँ क्षा इत्या वन । सनकानया ठिद्ममिन्शनं थथ इल ।

य्रजागन्त वय् भूंका नयाल सनकानया रास नीगि गुकर्थं हिल्तथं ?

वयभूंकानँ सनकानँ रासिक युजानु समानग I.A: B.A: M.A: नालामका। Ph.D. नयालरास व्रन दगसाँ, विसिक चूलय नयालरास व्रनग् मद् (थूर) यालय् Ph.D. यार्यिं - तृत्रू जाभी, च्नुा ळॅग्यादी) वज्ञाचार्य. नुयुमान ૪૬ (म.सं.११०६) आञ्चालन वश्वल माँरास भिजा १ कञानक विला अ्थर्सा नाक्याखँ हुँ इ मया। ब्रनसर् (याधयुक्तक) मद् । अल चुलया किमिटिँह युवद्य याळूग् ।

६ व १० कजाय् नयालरास लिकनाविल । नयालरास मम्भु विषयनायँ पर्याविल । अल नयालरास कया वायि मन्। संविधानं अधिकान विल । अयनं मीसं वाँलाक यायमरू । भथिक जभपस्थन ब्रनक्थि expand याय् मरू । नवाः वकी नवाः चूलया यलिस्ना छभु लस्पाया सँ खः। भुलि याय द आपक्क ध्रय मर्जृनि ।

उच्च भिजाय् नयालरास ब्रम्गु द् । अयमँ क्वाँनिस ब्रम्गु अवसन मद् । रास आद्यालनया समग्रा दिना मानव अधिकानय् क्कूँ रू आधानय् विरुद याय् देमख्। नयाल संविधानय् सकलँ समान कळूँ। धका धयापश्गु द् । श्र्र् विरुदयाप पाठ्यायमाः धका हालगु, जि (यद्मदाळूँ) याकश्चा कळूँगु। अयमँ दवनागनिलियया नयालिरास नाषुरास क्या ब्वंगु द् । ४१ साल (न.सं.१११०)या संविधान नेपालि "नाष्ट्ररास", मेशु रुक्क "नाष्ट्रीयरास" यागा ६३ साल (न.सं.११२६)या अन्मनीम संविधान नेपालय दृशु रासग रुक्क "नाष्ट्ररास" याःशु द् । नेपालरास टिलिरिजनक द्यावल । "अनटीरी", "ॐमज चानल", "नेपाल वन" कूँ दसूग खः । अ्पन पूर्धन्य रासिक समानगा मद्नि । नेिज्या नेपाल वायकवल रुलवानि (ध दयमाशु मख्ला । थःशु याः वेवल कूँ ह मद् । Right to information कथँ नेवाःगणः २४ घोया अ मिनट या समाचान भाःला? स्थ्य दँसाँ निसँ खसरासया सः गारे बनी ।

थिङ्या नीि दयक्य सनकानया दायिव्व गुलि यूवनात्त्रंगु दर्भ?

भिजा नीि दयक्ग सनकानया दायिव आणक यू मवैनि । मंगलिसिंड मानद्यन भिजा मिन्न जवल, जेलिश्गन वना । ममियसँ द्रुद्ध अल, जिशु याः वःवल, माँरास भिजा स्न्याय् माल अका अया । दनवान हाळ्वूलँ ह स्न् यायक् अशु खँ ज्ञाथना । माँरास भिजाँ नवाःग वीविगज्ञशु खँय अर्जन ननिसं क.सी "नवानहन् वीविग शिनश्वा हाळ्व्या रखना ह्न" अका आळ्श । यकाशमान थाल नयालरास नवाय् जक सा ब्राव्य बन मसः । सन्धा टाळ्व्या २दा जक व्या "ब्रानशः" माठावादि यकना ब्रंशु यो, शिल व्य सीमद् । विहायनयाशु खँ ज्ञायवल कानिय्न नवाःगश विहायनं लखँलख कमाय् याना ब्रंशु द् । नवाः यिकाय् विहायनं वियग नवाःग था । "ना १००० दाँ यंकादिसँ, जिमिनः चाक्य ।

मी (थं ममञ् जािंग्या समचा ग्थ खना दिया?...... गामाळ्ण्यनं समचाा द्।मीथं उलि सःमद्। मीगु नेपालरासया (थीया हाल ५१थ सना(थै?

नयालरास टिवट वर्मन् यिनवानया रास खः। आःया चूज नीठनपर्सं नयालरासं चूज व्रनीवल नयालरासया खेंग्नः सिवनं, खसरासया खेंग्नः छली गु अब्रः । अल छङ्ग्, "पयाळूं हिन्द्र्या राषामा नवान भद्द छन?" अवा छङ्ग पामाळ चूज ठिनक्ठनं अनरं । "उसाँय मद्" या अःखः "उसाँय द्" खःला? व जवला, कृष्म वहाद्र्य महना मन्तीज्ञवल, "नवानीलाळूं व जवला, कृष्म वहाद्र्य महना मन्तीज्ञवल, "नवानीलाळूं व गर्न् यलीं" अवा अन, "अमालवा यालामा गिन अवा निर्धय" ह स्न अवा अया । जनजापि आधालनं खसरासयाप जव "नयािल" आयमद् आळूं । अ्यनं चवहान अ्थमख् । थूज्ञःगु स्क्रिपि स्नय् वल मीगु आधालन यूवंगु मद्नि । उदाँह मीगु अधिकान स्निविष मज्ञिन ।

थायवल मीगु दसय् मीगु अधिकान स्निञ्चित यायत छ्र याय माली^थ?....

मीर्सं अ्क्वनै संघर्ष याय् मालीिंगिन । श्व संघर्ष छः यिँ किँ कक याना यूवनीशु मस् । मी नवाः ग सकिंसिनै थःशु अधिकान कायंग थः ज्ञाविल माःशु सँ थ्रॅंक्का मकाण्ल मीशु दसय् मीशु अधिकान स्निच्चिंग क्रॅंक्ट्रं मस्त्र्नि ।

लिसा

তা. यद्मनद्भ गुलाधनक लिस नेपालसंवग ११३१ सिल्ला २० वृधवाश्क्र जिल्लवजानय राजनशृह द्न वयकश्या भानि काक्श्री कयागु खँलावलाया द्वूँ च्न । (Excerpts from the Interview with Dr. Padma Ratna Tuladhar conducted on Feb 23, 2011 at his Peace Office, Bhojan Griha, Dilli Bazar, Yen (Kathmandu), Nepal while I was a candidate for a doctoral program in International Public Policy at the Graduate School of Humanities and Social Sciences, Tsukuba University, Japan.

- Suwarn Vajracharya)

यद्मनक्ष गुलाधनक्या नृत्वय नवा आद्यालन हानं छक क्षवागु मीसं साय दयमा

(नपाल रासायां सर्नालकनक्षया अरियान कथं थुंगु बास्ट् विसर्ग गननं हैलागु मद् । मर्विक्सं बाया नं हता ह उत्रानक्ष इञ्छंगु रूक्क ह संगात विकाग तातागु द । अरथह क्रिया यान यास्ट् रूकं बाय वायकागु दसा तृतिपाला आस हलका नं गर्न यानागु मद् । नापं बद्यविद्य महसं सकरनं थिनविद्य ह कक हलगु यानागु द ।)

- जा. वाल भाषाल श्रास

हनवहक्क यद्मन्य गुलाक्षनज्ञया या जंकाया लसगाय थ्रुसी नयाल संवंग ११३६ या नयालिलिय अनलाङ्ग्नया ठाङ्कष्ट "यद्मन्य दाङ्क् हनगु विद्यं खा" यदन गंगु वृखं नना लयगा । या जंकाया लसगाय हनवक्क यद्मन्य गुलाक्षनज्ञयाग दकल क्कायां रिं उसाय व गा आय्या मनंगुस द्नुशलं रिंगुना दछाना। वयक्या क्कायांगु या जंकाया लसगाय यिदनग्रंगु नयालिलिय अनलाङ्क्नया ठाङ्कष्ट्रय थ्रथ् थ्रु नृश खं गय दया जि लयगा ।

हनवहक्र यद्मनप्र गुलाधनकालिसंया जिंगु क्रासिका धयाग वयकयाग चिकिंगग गवनं नायलाना क्रिंसिय सायां आयालं द्धाव लिसंया ख । अथ धयागु वयक उवल नेपालरासाया छ्रभूयां छ्रभू जनभु नयालरासा यीव्रकाया संयादक जयार्यावल लिसं ह ख। सकाय कि वाना वानागु राखादय हाळू बूलय महाकवि गिनिजा प्रसाद जामीया विद्यार्थी नयालरासा कया वान खंगुलिं काम्यस वानावल ळूलय वलय नयालरासा यिवका द्वि यो वानगुलि जिगु मन चिकिश्त तवनं नाय मलासां क्लियों नयालरासा यित्रकाया संयादक कथं जिं द्वायां द्वारिकाशु धायमा । उकिसं व ळूलय खायय दंय दसं क्या वैवांशु वाल साहित्य समालनय नयाल संवा १०६८ दंय चाखंय जिंग द्वाय लाग्या सिनया कथं नयालरासा यिवका दिश्वया गारू नं यानाविल । ज्र्य ज्ञवल नयालरासा यित्रका द्विथं वानग जिंगु वानि ७ ज्ञवन । लिया नयालरासाया साहिग्रीक

यिक्ता ब्रस्त यिथनेशु मालय मदया वन ध्र्क्क यासा तन्त्र एक श्राष्टितिसं यद्वा दाळ्या असं वालक्मानि चांश वयक्या मदन श्रिंटिंश य्रसय वय वनेशु इसिलं चिक्तिश्त पवनं नं वयकित्सं क्किसिक्श खागा जित वूलाशु इल । अ्यसां यद्वा दाळ्यात सिकं क्कसीकिश लिया ह तिनं इतन । सथ मसथ नयालरासाय चास् वाया नयालरासा खलय क्वाआशु जिशु यला लिया ब्रस्त यिक्ता यिथनेशु आय श्राहालि यायशु नायं नवना संयादक कथं संलग्न इसिलं नं मन मन क्वातुया वन । श्रीक्तया या लिवा धायमा यद्वानक दाळ् लिसं अनक कथं नाय लायशु सहलह चाकशु हाता जित वूलावन । त्या ह मालय नयाल संवत १२०० स यिदंशु जिशु द्वायांशु सर् हिल्मिले चाखं म्नाय वयकलं थशु नृश खं चाया वियादिशु नं थन लुमंक वह इ ।

दगरुगं छ्रगू ह जक इयावांगु व छूंगिया नयालरासा यिविका सकाय छूंनगु खाखं गह दयकगु अरियान नं जिं उन्न झाकागु ख। सकाय छूं झामाग इलिकं स ७ मस ७ वृद्धं वाया नयालरासा यिविकाय यिथनग यद्भ दाळूयाग वी यंकगु झा नं जिं याना। नयालरासा यिविकाय यिथनग धका जिं वाया वियागु छ्रयू नियू वास्ग् धासा वयकलं यिथना मिद। उवलय् सकाय खयझ खीझ्मया खाखय थांयं शाहणयग छूं छूं क्रियं ह खाया यिविका खा ह छूनगु झा नं इल। लिया न.सं.११०३ (सन् १६८३) दंय नयालरासा यिविकाया मू संयादक रूपवहाद्न सिंह मद्सलिं यिविका भ्वानक दिशु दिगं इल। सकाया शाहणय

क्रिथं नयालरासा यिवता वानगु मनस्वा अनील अर्छं जल ।

न.सं.१०६६ (विसं २०३६) या जनमा संश्रह्या धावधा ज्ञा मारुलय जाजयाणिया चाकला दवू ज्ञानयांश् राज नामरुनि मानवनया &ं व ळीया नेवालरासाया यं लाभाया रुक धया ७ खल युव नायं थीथी यव्यविकाणय संयादकियं (थेक सक्लं मृना नेयालरासा खलय आ द्व यायमालि धयाशु सहलह चाकशु चाखं नवागय गिजक मून वा। जल । जि नं अन यासा क्यूरक अललिसं व्रसल यीवकाया छक्क संयादकया चार्सं वांगि कयागु जल । गाहाक सहलह लिया सर्वसम्रागि रुनवरुद्धा यद्म दाळ्या ₹ नगुत्रय नयालरासा मंका खल निसानगु अंगिहासिक व्या अन जल । *उं* िक्सिक था खाखं नं कि नवा जाि व नेपालरासायान नाक्याखं क्याचांनु दमन व यक्तयानया विनाध्य नवागयग जागीय खाखं ऋथाय संग्रीग याना ऋकायभ् का खं अनलिं ह िर्ननं ऋकाभ् इल ।

व इ दंय नयालरासा मंका खलकं नयाल संवत ११०० द्वरँया लसगाय द्वाया भवलं मज्ञनिशु कथंया गसकं गिज्ञ जलुस यं विथना नवाल संवनयान नाष्ट्रिय माचा वीक्य नाना नायं नायं दभय द्र र्क्क जाि रासायान समान अधिकान वीमा धयान स थलकन का नं झाक्रा कल । थुकं नयालय दुनया नवागय दथ्रू जक मख् नयालं यिनया नवागय दथ्रूं नं नयाल संवाया द्भूदंया लसगाय गाजिक वामाग यायग् ञ्नकन जलूसन यिथनगु ऋगू लहन ७ ह्या विल । नेपालरासा मंका खलया स्नायनां याना नेपाया ममन जानि जनजानितयन नं क्कलं थनाविल । अमिन नं थियनिशु जाि रासाया जयावांशु यजया व विरुदया विनाध्य संग0ीग करूँग ह्या व निव थुकं विल । नयाया मम्भू जािं जनजािंग नं थियनिभू जािंग राषीय अधिकानया स गया ज्ञाजायशु जा अनं लिया वूल्ह्ं झावाानावंशु खं थन झाथन वरुज ।

नयालरासा मंका खलया निसाना व थाया क्यां यदमन्त्र नुलाधनयान नवानय जा मद्रुस झाल्वा दयका विल जक मख् वूलुङ् वयकया लाकप्रियना नवानय दथ्रू जक मख नयाया थीथी उयिजन जानि जनजानितय दथळूळ नं **उ**लिइं म.सं.११०१ ग्रना वन (वि.सं.२०३१ साल) निर्दलीय वसाखय <u> বাবা</u> । यंवायन वा वर्दल चवस्ता चयशु जनमन संभ्रहलय भांभिल याना निर्देलीय यंचायगयाग ग्राक्श का ला जल गन वर्द्रलवादीगय झूगुद्धा धासा सनकानं गिक रुळ्गु अवस्ता मंग । जनमा संश्रह्या जख उपिञा जािग जनजािि अधिकानया निंिं स एयशु खंय जक मस् वर्दलयञ्जया स्टब्स युखन युवका कथं था स्त्रायिन याय सरूल यदमनव गुलाधान व ळूरीया ममीयं रुमिशन यार्टिया नेनान सायां भावं लावंद्वाद्व नेना वर्थ सकरनं क्किसिया वन ।

थाहर मालय न.सं.११०१ (वि.सं.२०३८) सालय नाष्ट्रिय यंवायाया वृनाव कळूंगु क्रसिलं यंवायाया चनावयान नाजनेनीक उपयान व रन्धारहाउ यायन नायं उयिक्ति जाि रासापय निर्पं समान अधिकानया निर्ि नं स थ(किन्) उद्देश पया नांदंक्क कर्णुनिस नेपा **भर्माम** ७(ष्ठ नायं नयालरासा खाया ज्ञाल्वाियिनिगु यूवलं छ्र्न सहलह याना यद्म दाळ्यां यं जिल्लां छुद्म उग्रदवान दयक्त् काछिना वयक्या उग्रदवानीया घाषधा नं जल । पन यं उम्रादवानी वियादीक्क यद्मन्व गुलाधनकं व ब्ल्लय चुनाव विस्क्षानया नाना विया वयाचांशु नक्तया माल (लिया नक्तया ७माल) या थियिनिशु उग्रादवानी लिंग क्यादिल वयक्यां उग्रदवानि लिंग कायक्र कां याना नवा जाि व रासा समान अधिकानया निर्पि स पथ्रा नायं यंवायन चवस्ताया रन्धाराठ यायन नाजनेनीक नेनुव्रया र्मिकां छद्भ नवा नेपायाप यनेश का क्रश उल्ल आयार्यां चायक मरून । नन लिया वया नवा आद्यालया निंगिं व पधंशु हंगा ज्ञशु खं यकाचा चायका

न.सं.११०१ (वि.सं.२०३८) सालया चूनाव विरुक्षानया नीि जाना यद्मनव गुलाधनक्या उग्रादवानी पकं लिप कायप र्मिका क्रिपुशु नकया मालं न.सं. ११०६ (वि.सं.२०४३) सालया चुनावय भासा कर्ग्यानर नेता भक्ताम ध्रास्त्रया यंचायतया रक्तादाउ यायग नीितयात इ अधिषितन्यं नाला यंचायती चूनावय चाित कायशु का यान् । थ्रयाल नक्तया मालया इ निर्देशनय यद्मनम् गुलाधनक क्रुम्म स्वनक वाम कथं यं जिल्लां नाष्ट्रिय यंवायगया चूनावय थनेशु का कल । चूनाव युवानया मालय वयकलं थाय थासय यानादिशु ब्रुव्यू यं जक मख नया द चंक इ नं वयक्या वयवय जल । उलि जक मखु चुनाव प्रचानया मालय वयकलं यानादिश ब्रव्या कासटा यं यल खायय जक मख नया अधिनाक्य चंक ह लाखाँया चाखय विक्रि क्रश् खंनं थन जाथन वरुज्ञ । अनुमान कथं ह वयकलं चुनावय सर्वाधिक मंग रूया ग्राकानं दिल । चुनाव णाका वयकलं नाष्ट्रिय यंचायन दुन थीयनिशु दकल द्भायांश ब्रवली इ निर्दलीय यंवायन चवस्ताया समक विनाध यासं वहदलया यजय जाउदान वकालग याना दिल । व 💥 लय 💥 नाय वायोया संवाददाना कथं समाचान संकलन यायग जि नाष्ट्रिय यंचायगय (थना यांशिलं उशु जीनहासिक ब्रयू प्रयाज ननशु व ळूंनाय वायि १ वाळूं लाळूंन वर्षं थक्कं इ याया व यवकानिया द्वीया छ्रश् लामंक मर्देश घटना कथं जिक सदां लनायांग द।

नाश्चिय यंवायत द्न वर्दलया यजय यद्मन्त पुलाधनका यानादिशु ब्रचूलिं वयक्या वयवय मन ह त्वाल । थूकं यद्मन्त्र गुलाधनक्यात छक्क तसकं लाकंक्षाक्क नाश्चिय नाजनिति चिक्कित्र कथंनं स्वायित यानाविल । यंवायत चवस्वा द्न वना यंवायत चवस्वाया ह रूछाह्य यायशु वयक्या कां यंवायत चवस्वाया अलाकिष्ययता नयामि जनताया दथ्रू याकनं ह त्वाया वन । नायं यंवायत विनाधि आ्चालन नं

वुलुह् पञ्चाया वन । पन दृश्खया खं यद्मनव गुलाधनक थ्याल नक्या मालया विचान न निर्देशनय उग्रादवान ज्ञया निषुय यंवायन विश्वितं द्वायाया नवानयसं द्वाना वळूबांग उपिङान जानि व रासा रासीया समान अधिकानया मुद्दागयग कया क्वागुक झावाका यनगु वा भारा वांला मजल । लुमंक वरूज - नयाया थी थी रासाया समान अधिकानया नायं मांरासं भिजाया निर्पि मिदक्क स पया वैचानादरीक्क यद्मनव्रज्ञयाप नाश्चिय यंवायगया वृनावय थनगु गयानीया मालय इ उन्न नक्या माल यार्टिया छ्रगू अधिषित ख्रायो कथं यिदनाञ्चांश वायिगिळ खस "छलदल" रासाया वयकनायंया खँद्धावद्धा धया यिथना खस रासा ऋगूयां जक नाष्ट्रिय माधम रासा नायं भिजाय नं खस रासा छ्रश्यां इ जक अनिवार्य वांकमाश् विवादाखद खं नवाक्तशु व्या जल । अथ जसीलं रासा समाननाया अधिकानया निर्नि स नया वयाञ्चनादियिं नयालरासा राया चिक्रव्वियसं "ॐनाय" वा यिीॐ थीथी चासून इ विथना वयक्या उन् विचायान क्या कुंखिन वा नं जल । लसनाया खं उन्न याकनं ह यदामनव्रदं नेयाल रासा मंका खल दून "ऋलदूल" वा यिष्ट्रं यिदंशु थीयीनशु उशु विचाया आग्नालाचना याना रिंक् नायं "मिणाः" साहिणीक योया मिस्रंगुग् चाखय व "ळूंनाय" वायोया १८३ चाखय नं थीयं झावलं नयाया रुक्क रासाया समान अधिकानया यजय सदां दुश सं यश याना उश विवादयाग दिया वियादिल ।

अनुन न.सं.११०६ (वि.सं.२०४६) साल यंचायन च्रवस्ताया अवसान्ह जला न.सं.११०६ (वि.सं.२०४३) सालया वयक्या चूनाव चिं सूर्य (वेक नं थूरनं वयवय जल कि न.सं.११०६ (वि.सं.२०४६) सालं वर्ड्सल वयध्ंका न.सं.१११० (वि.सं.२०४१) सालय ज्ञश् द्वायांश् आम चूनावय वयक्या ह चूनाव चिं सूर्ययान नक्या अमालं थियनिशु यार्टिया चूनाव चिं कथं नाला यंकल । गुगु खानक्का नं कायम ह द् । उगु चूनावं नक्तया अमालयान यमूख यनियक यार्टि कथं थकया नं विल ।

न.सं.१९९० (वि.सं.२०४१) सालया आम चुनाव व न.सं.१११४(वि.सं.२००१) सालया मधाविध चनावय नं ऋक्ष स्वनः वामया हैरिसयनं पन अमालया यार्टिया वनाव विं कुळू धकुश सुर्य विं ह कया वनावय दना यद्मन्न गुलाधनकं गाका दिल । नक्या अमालया द्वायां २ शुलाया (६ मिहन) सनकानय वयक स्वास्थ मन्त्री (थेक नं ज्ञया दिल । नयाल रासायान भिजाया माधम लिसं सनकानी जा खंय ऋलावूलाय रुयशु खंय गालहंक मरून नन नयालरासाया वास्तिवक नां नवानी मख् नयालरासा ख धका सनकानी पवनय आधिकानिक नुयय ज्ञाविननं यानिन याका २५७७य ह यिथंका घाषधा याक्य याय धारा वयकलं क्रिगादीय र्मिका जेंगिहासिक ख । भाषध सफाय हालिमुहालि यानार्यायि नाजनैंिक यार्टिया नेंगांग व नेयाया कर्मवानीं गंक्स जित्रहात्र यानार्यायि खय व्रद्धानयसं थुक्तयान आनलं ववाका यानावांश धासा मश् इ खं जल।

यद्मन्द्र स्टक्स नेवा नेना । सकल नेवानयसं श्रेड्डा नयानक्स नेना । थन स्वनक्त वाम ध्रका यद्मनद्वरं क्रावाया दिसां वयक्तया खू खू द्यिं सानिशया जनना, विभावन आयालं नेवान नेकया छमालया नाजनीतिर्रं आवड्ड कर्रंश द्या न.सं.११०६ (वि.सं.२०४६) साल लिया वर्द्रल वसिलं मन ह नीव्रन्यं क्रवन । थ्वं नेकया छमालया अवसनवादी नाजनीतियान ला शाकं निव क्रवन नन नेवानय जानीय व राषीय मृद्द्रायान ध्रसा व्ल्लं कमजान याना यंक्र्र यथार्थ क्रवन । उपिता जानि व राषीय समान अधिकानया यक्तय मद्श नेकया छमालस आयालं नेवा नेना कार्यकर्नान द्वावंश ह्निं नेवा जानिया सम् आयालं नेवा नेना कार्यकर्नान वामलाश लिखा लाकल । खस रासा व आर्यखस वर्म् जानिया वर्वस्व कायम यायशिल नेवान नेकया छमाल

यार्टिया रासीय व जागीय समान अधिकान विनाधी अ्ञानं नेवा जागिं क्लाना वयायांशु जागीय रासीय समान अधिकानया मृद्दांग कमजान इवंशु जक मख् नेवांगय दथ्ट्रिया विराजनं नेवांगया ह कमजान यानाचुशुनं खाट्ट्रिंग यथार्थ इया चूशु दू।

नयाल संवा ११२० स ज्ञशु आम चूनावय नकया अमाल यार्टि विराजन ज्ञया नक्तया अमाल व नक्तया माल निश चार्शलं यार्टि ज्ञया चुनावय काहां वनसा नक्तया मालया विं कया चूनावय दनादीक्क यदमनव्रज्ञ वामलाक्क वृक्का वानमागु अवस्ता यिदन । लिया वना वयकलं नाजनीपिं सचास ह कयान घाषधा थांक नं याना दिल । २२ नवागय निर्णि छ२ दृश्खद घटना ख । अथ ला मानवाधिकानय आञ्चलन नायं जनजानिया अधिकानया आञ्चलनय भारा वया निनंपन द्भवाना रू यानादिल । न.सं. १११६ निसँ ११२६ (सन १६६६ निसं २००६) मिदं यंक नक्या माउवादी झात्रु जन युद्धया ळूलय माठावादी जन युद्धया नगुद्ध ह यदमनवर्तं यानाचांशु अल रिमश्य क्याचांक्र प्रचछ धयाद्वा ह यदमनव्रज्ञ ख धका थंक वयवय ज्ञु खं नं थन इथन वरुरा । नाजवन्त्र विनाधि न.सं. ११२६ (सन २००६) या गिजेशु जनआद्यालनय वयकया रूमिका नायं नक्या माउवादीयाग भानि यिक्रयाय रूयशिल वयकलं क्किगादिशु रुमिकायाग कया माउवादी नेगा प्रवद्य लगाया नयाया सकल नाजनींगक यार्टिया नेपायिं अल अननाष्ट्रिय संघ संस्नापयसं (थेन नं वयक्याग उलि इ प्रशंसा यायश या ।

सिकाय नाजनीिं वयक ग्रांगलं वानािदसां नवा आ्रांशलन क्षाय वा जनजाित्या आ्रांशलनं क्षासा वयकलं था गवलं गायाका मिद । थियिनिगु जिवं मग्र्सां जनजाित्या अधिकानया निंगिं वयकलं थोंगलं मिदक्क स गयगु व आ्रांशलनय माथाय पक वयगु वानािदगु द् मीसं खना ह वाना । न.सं.११३१ (सन् २०११) दैंय हिलं ग्रंकया नवाािया छयं छिध यायगु गांगुना वलायगया लद्यनय रुलिं नवा दव् (वर्ड नवा अर्गनाळ्ळासन) निसानगु वा उवल थगु स्नासंध नाकं वामलासां लद्दनय थांक थीय अन थांक माया वयकलं जिमिन वियादिशु ह्या नं थन लुमंक वह्क । उलि जक मखु इलिं नवा दवू (वर्ड नवा अर्गनाळूजसन) या २०न धयारा थीयनिश जीवनया पसकं पिजरा उयलिब (लाळ्रंक गाळ्म आचिरमन) ध्रका अन वयकलं लयपाया थग नग खं यांकादिग नं थन लमंक यासायिसं घ्वाना जि थ रू वर्छ नवा वरुज्ञ । उन्न अर्शनाळ्ळारानया द्वायांद्वा नायाया रालाकायमाला वन यदमदाळ्यान कथं वर्द्ध सन्नान नवा नन अर्गनाळ्ळासनया द्वायांद्वा नाया दयक्य प्रसाव सुवधी वजाचार्य (धजायिं यासायिसं रूयादिशु खं नं थन झाथन वरूरा । उशु प्रकाव भारा। वयकलं स्वीकान याना मिदल पन ऋझ संनजक ज्ञा वयकलं इलिं नवा दवू (वर्ड नवा अर्गनाळूजसन) याग निनन्तन रूया विया वैचानादिल । इलिं नवा दव् (वर्छ नवा अर्गनाळूजसन) या यं ११३८ वीलाय प्रयादिश व चपुर्दिश निद्ध यंक यं ज्ञा रुलिं नवा मुंजाय वयक्याग रुलिं नवाः दव्या म् संनजक भगाद्दि यूनुष सच्चमारुन जाभी व मझ संनक्षक प्रारुसन माधिकलाल थ्राक्ष नायं रू वेपालिं विका दासलां नयका गिजक रुनवा जुगू नं थन झाथन वह्य ।

खया ला यद्मन्द्र गुलाधन छक्क नेवा नेगा वा नेवा ज्ञाल्वा जक ने मख् । वयक ला छक्क नेयाया नाष्ट्रिय चिकित्र ख । उलि जक ने मख् वयक छक्क मानवाधिकानवादी ज्ञाल्वाया नागां छक्क अन्तनीष्ट्रिय चिकित्र इ ने ख । मदन रुछानीया नहच्चम द्घंटनाय मृण् इत्सिलं यद्मन्द्र गुलाधनक्षया। इ नेकया अमालं महास्वीव याया प्रकाव वशु खं ळ्नाय वायोया निर्वि नेयाल संवा १११३ स जिं उक्च कयाशु छशू पाहाकशु खंक्कावक्काय वयकलं ध्यादिशु थन ज्ञाथन वहक्क । लिया छुक्च कल ख मच्च वयक नेकया अमालया

महासवीव ज्ञया मिदल । नयालय गधनक वयालि वयक्याग नयाया द्वायांद्व नाष्ट्रयिंग दयक्र प्रकाव गर्क नं उन्न माउावादी नेना प्रवधं नयादिशु नन उशु प्रकावयाग वयकलं अस्त्रीकान यानादिल धयाशु खं छूं ळी झाव रू गिनिं नयाया छद्भ मानवाधिकानकर्मी चनध प्रसाळी राजं यदमनाज्ञयां ह हमा ज्ञा छ्रा क्यामालय ध्रयादिशु खं नं थन झाथन वरुद्य । थुकं नं सी द वयक हुं यद व प्रीनिस्वाया मारू दुझ मनू मख। क्रुक्स गागि नेपा वयकलं थथ क्रुं यदया 💥 ह्या याना मिद्रश आश्चर्यया खं धासा मखु । थूरनं गाशि निश्वलंक चिकित्व नवागय दकल रुनवरुद्ध झालवा कथं मीन दुशु मी नवानय निर्नि नसकं शतनवया खं नं ख। थ्य सकतां खया नं थतें दशय उलिमिक्टं क्क्या वय भूंका नं नवागयसं छूं (ठास उयलब्बी द्धानय लाकन अ्सरूल क्या वानमाशु धासा मी नवागयशु निंगि गसकं खायूशु यथार्थ जयायांशु दू । कासा मदन रछानीया मृत्यू लिया नक्तया अमालया महासवीव यद्मन्त्र गुलाधनक क्यादिश क्रसा ! कासा नयाया द्भायांद्भ नाष्ट्रयी यद्मनव गुलाधनक क्यादिश क्रसा । भायद नवागयसं थूलि इविशा रूय म्रालिश् खळूला ? (था रूकं आ अनुमानया खं इ जक जल।

काचायक द्वाव नीचादं द्वाव नयाल संवर्ग १९९३ यास कि द्वंनाय वायिरिट्टं सरू-संयादक कथं का याना चानावल वयकिलसं गारुक संद्वावद्वा याना यिथनावल वयकलं क्षायिदेशु छगा निगा क्षाय्र्ग शृशु थ्थाय मन रू साद्यरिक क्रयावशु द् थन इथनशु यायिछ क्रट्टं गायका :

विस्कायित यानाचांशु द् । शूकिं याना थनया आदिवासी नवात अत्यमतय लानाचांशु द् । सनकानं ७ क्रमयात याकनं यनमा ।

----्यो स्विनिशलय् अधिनाक्षरमं वयाचांशु आय्रवासन अल विदर्भं वयाचांशु आय्रवास यनशु क्वा ला सनकानयाशु इ ख ।

----नयालया रासा, कला संदृितया कड्डया न्यय नांदंगु नवा जाति था उयचकाय गुगु ढंगं आयवासन अयायावगु द् थूकिं थनया रासा, कला संदृितिलसं नवा जातियात अस्तिव्हीन यानायंकायंगु द् ।

---ग्रंथ उयग्रकाया आदिवासी नवागयश् थाय क्रशिलं अमिश् निर्णि थत थाय स्निक्ति कर्ळ्मा धासा अथ रू गामाङ्ग, शुनुङ्ग, थानू वा मशु छूं नं जागिया विभाष थायया स्नजा व जागिया संनज्ञ यायशु का सनकानं यायमा ।

---- थर्ग असिद्ध, जानिया नजा व थर्ग अधिकानया निर्नि याळ्र्ग कायान साम्प्रदायिक क्षाय रूमस् । मर्ग जानिया अधिकान कायलंग यान क्षासा जक साम्प्रदायिक कळ्रं ।

---- (य स्निन) आय्रवासी समर्यां गुगु स्क्रिंगि वालंकाचांगु द् वेग यनग आदिवासी नवागय असिद्ध व सम्मान अल नवागय रासा, कला, संद्गृगि नजाया निर्गि उपण्यकायाग नवागय स्नायम जन्न नं दयक मालक् । नाजनीयिक न्यं उपण्यका नवागय स्नायम जन्न दयक्त मान यायमागु अवस्ना नं वय भंकल ।

---- नवा राय वा गुगुं नं राय संसदय नवायगु अन्वादकया नं चवस्ता कल्लाल । छ्रगू विदशी रासां चाही मीगु संसदय नवायगु अवसन प्राय्म यायगु दशया रासां नवायगु अवसन मद्गु सायवल (था गृहीन समग्रा स्व ।

---- माँरासं भिजाया आद्यालन होत् नवा विद्यार्थीगयसं जक यायशु आद्यालन मस् । समानगाया सिद्धान्तयां स्नीकान याळ्यिं मार्कसवादींग कळ्ळू. युजानकवादीन क्रॅंट्र्स्ट्र्मिसं नं नृत्व यायमाशु (था आद्यालन ख ।

अन्तय द्वायांशु का जंका कावाद्व वयक याखं आया मीतं अयका यायशु मीत लागु खं मख्। दकल ला वयकया उतांय रिनमा वांलायमा मीशु मंतृना व रिंगुना। वयकलं मनंतृना दीथं वयक रिक्क दं आयू क्र्रं यका व यंश मदयक म्वानावांशु मीतं साथ दयमा। तन क्रता खं क्र्रं मख्तां थूलि ला मीतं आसा याना वान - नवा जाति व रासायात नाक्याखं खातक मिदक क्रया वळ्वांशु दमन, अचाय, अचावान, यजयात व उयजाया विनाधय हानं क्रक नवा आहालनया समक नृत्व वयकलं यानादिशु मीतं साथ दयमा। वयकया जीवनकालय ह नवात अधिकान सम्यन क्रया थशु ह दसय कत थं क्रया म्वायमाशु विज्ञन्नाया स्वितिं नवात मुक्क क्रशु मीतं साथ दयमा। धूलि ह।

(जा. श्रांस नेपालरास चालय् नाँजाझ ब्रीम स्वः। वलायगया अक्तरुर्ज हिलं ब्रनक्थी (University of Oxford) गाःश्ट्री निसँ निसर्व याना दिस हिलँ नेवाः दवू (World Newah Organization) या द्वायाँझ नायः जयादीझ स्वः। वयक नेपाल अध्यन केंद्र जयान (Nepal Study Center Japan) या द्जः नै स्वः)

जायान ब्रीयँ यासायिनः नायलाय खना लसनाया खवि वल

- जा. यद्मनन्न गुलाधन

जयान थंक वया नवाः यासियन नायलाना नयाल रास, संमृतिया वान छलदल यायद्गु पःधंगु खँ खः। थनी स्वदं झावःन नयाःया चायानि कथव मलख्राया झनाय् वयकःया उत्ताताया यसः उद्याटन यायप वयागुखः। उवल पाःचाः थरून छगु नयाल नस्ना रख जाम्नः अञ्च खः। थउँ लं ल्माँन। अवलनं यक्का यासाियन नायलायदप। जायान द्वियं यासाियनः नायलाय खना लयपाःगु जक मख् लसपाया खवि ह वल। आःनं छिकियिनः नायलाय दया पद्यं लयपाःवः।

ख्रिव घोगु छगु अक्स्य्रसन धका धाळूगुलिंला मच्म, जिनाः यक्क ख्रिव वययः। यक्षायम दुर्हां वनाँ निर्दलीय व्रयस्त्राया विनाधा वङ्दलया मागयाः वना थाय ह ख़िव वल। हिक् हिक्लना ह ख़िव वल। गयागु वर्ळ्डाग जल। महालरूय। अयनँ अवल कथव वहादन विष्ट यञ्चाया कालनं मिन्न ज्ञास लियानं मन्त्री त्रक्का, वया, घय घय यूया वढाळी वी[®]। थननँ रून भुंका. नयाःया अयायमिष्ठ पणःभंगु विषयल छलरूल इञ्लंभंका कि नवाना वल, खविवल। गर्ने गर्ने वल मया। गन थास्नाक्क थीगुक्क्ट्रं, अल खीव वर्द्ध्या। जानयारिळी राट क्रॅंबनावल ऋथाय अ्यांग यिनिथाय **क्वाश्न, वावाँलायिँ खास खासयिँ, मिखाँ मखँ, क्वाययनै** मना यिद्धाय झान राषध यानावलनं ळूमिशु वजाशया वान नवाना, अथह ख्रय वल। ज्ञायूगय थासय वना, वायूगया द्वा अ्चाय अ्याचानया वान नवाग, अननं ख्रय वर्ष्ट्र्। टीविवालापर वया अनर्वापीकाःवःवल छिला ख्रयादिलिन भावल खा जिंक छ्रशु कमजान द् धयागु व सँ चना, कृष्म सिं प्रधान धर्द्धक्क हनवहक्क साहित्यकान कद्गहकूत्र क्रँह वया, क्राय अथ नवानागु, वला कमजान मख्रीन, वला छ्रश् अक्षय्रभनया ञ्नक माधम म्र छ्र स्कृति ध्रका छ्रम थ्रकालिक्कँ ब्रश्वीध लाकचब्र विश्ं अक्यूशन याक मचूथाय् मनुपर्तं मिसाँनं अकुसुयसयाय क् वाक्ष्यं। जल नवाक्ष्यप ज्ञा अचाय अणावान शुलि मिक्ठ द्राश्व लुमनी वलनै थुकीया वान खँ द्वाय वलनँ खवि वैश्। ध्र खवी क्रिकियन नायलाय दया वश्गु खवि खः।

(सन् २००६ जनवनी ११ गाःश्वाः सहन नवाः जागनः। मञ्जः जयानया भ्रसालय् यद्मनः गुलाधनः याग हनगु वााम्चलय् गुलाधनः वियादीगु ब्रवूया छन्न खः)

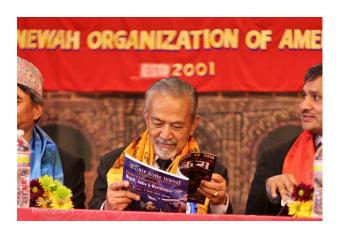
- **ा**. यद्मनन्न गुलाधनराया लूमिन्या रूसना Condolences on <u>Dr. Padma Ratna Tuladhar</u>

लाम ख

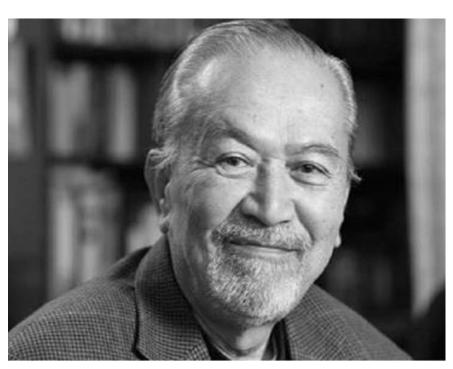
यद्म वन खः वन अस रू वल क्किंगः गथा खः अस रू मृंगु थन दूत ह दिगः सं सुरित सिथय व्रःगाः वन

गन्न थीगु थ्र ख़्द्धू गुगु खः सिल अहा । छुँछूँ मख् छुँ मखें नं गन हिना (थं मन्न मी दून यद्मा लू ।

यद लूगु न्ग्र थ्र मीगु विक्ति थ्रिसाँ लंक वा ग् चनी संसान था न रिंगु झगसय् झंक वा । - द्गीलाल (जनकवि द्गीलाल थ्र(सुया रूसव्क) १९३६. १३. २०

यदमन्त्र गुलाधन जिमिगु ल्मींग क्र सदां लगा चानी - वाल गुलयाल भुल्ह

Padma Ratna Tuladhar no more! A great loss!

The great human rights champion of our time who was always in the forefront of indigenous people's rights movements in Nepal.

He spent whole his life fighting for equal rights and equal treatment to all the languages and ethnic-nationalities of Nepal.

Nepal saw changes, and parties benefitted from his sacrifice, but his dreams remained unfulfilled

He was betrayed but never defeated. He stood tall and undaunted. You will remain in our hearts and minds – Padma Ratna Tuladhar!

Bal Gopal Shrestha (in his Face Book)
 (Advisor, World Newah Organization)

खः व जः मी यद्मनन्न (चिनासँ)

दसया निर्ि कान याः इ स्र व जः मी यद्मनद्म राषा जाि सवा याना द्वायावन थां लुँसां क्यान ।।

गवलं द्याः मक्षाञ्चा व मानृराषाया स्वा यायन न थःगु राषा थःगु निजलिज द्याकन गवलं न णाद्द् मचायकम स्वः व जः मी यद्मनद्म द्वायावन थाँ लुँमां ज्ञान ।।

स्र स्वः जिमिशु निर्ति इल स्व इरानया अमूख नव इरान वियाः सकल यूवागम दना वा धकाः सः श्वयक्का नयाः दया काय् इयाः थाःविक् इ श्वलं मवाःका स्वः व जः मी यद्मनव क्वयावन थों लेखां इयान ।।

नयाः मांया काय् स्वः मीयं दनन् मी थः शु गुनि चूलाझा हान मीसं काय सयक व्ह्वया व अमृत्य नक्ष यद्मनक्ष जः जल थतं व्ह्वया वं हान कयान थ्रॅंक्कल गिजलजी द्व स्वः धकाः द्वझ नवाः या काय् मचा जयाझ वर्ट्गु सः चर्चं क्हाँ वल य्वा वर्ग नवाः नाक्या श्वाँय् व्वयकाइ उिकं ला नयाःमिं न कान याल आद्यालनय् व्विग क्यान स्वः व जः मी यद्मनक्ष द्वायावन थर्गे लूँखां क्यान ।। - ट्रेंब्रमान महर्जन (नयालराषा अनलाट्ट्न यिकाय्) ११३४.१३.२६ (Nov.4, 2018)

जनपा थिक स्व यद्मनव महाथिक स्व ।

थों महाशक्ति या अन्त इशु द्। आ जनगा स्वयं शक्ति इया यद्मनव्र या आ्जू यूवंकी घेरेशु यद्मनव्र इ या द्वारा स्व।

गतक लाळी सिकामा वदलों भाथां मि नवा: १ नं ऋग्रंक्षभी ज्ञया गतक याग गिक्क व्हिलन् । जय नवा: । जय माँ राय । - ळॅब्ब प्रसाद গ্রন্থে (४४२) रूसवृक्षय्) १९३४.१३.२६ (Nov.4, 2018)

वयक्या विचाः

लाकय् इनवहियं चिपिव्वियं मदया वंसां नं वयकया विवाः याग लाकय् झावलं झाका गझ् वागावनः। सिर्कना याना वंसा इ जक मीसं वद्मियक्त द्वागुक व आदर्शन्यं श्रुद्धाॐली यंकागु साविग क्रवनाञ्चनी । उिकं थरो इनवहिद्धा श्रुद्धय यद्म नक्ष गुलाधन मीगु दथ्हूँ मद्सां गिव नं वद्मःया विवाःयाग वद्म दिनिगु कथं मीसं नाला कया वनमाःगु द् । नायं नाला कायगु व नाला काद्मगु कथंया लकस चूलाका नं झनमाःगु द् । श्र धरेगु इ वयकयाग अमन यायगु आधान नं खः । उिकं मीसं वयकया विवाःयाग युभय वियाः वयकयाग अमन नं याना वनमाःगु द् । अल जक वयकया यागदानयाग सम्मान यानागु साविग क्षवनी - स्गग नक्ष सिख्नाकान ११३८.१३.२६ (Nov.6, 2018)

তা. यदनव्र गुलाधन मद्गु व्खं

रुन वरुद्धा यद्मनन्न मन

आदनिश्चीय ध्रदय दिवंशन यद्मनिश्च गुलाधनक्यान निर्देक अखनालं आ ४ माः ब्लिलय वयकः या छं लाजिन्याटय धंक्द् द्। वयकयान ध्रदान्निल विब्ल्गु निर्मि कश्च्य स्थ्य न वज निसं ११ वज नक वयकः या छं लाजिन्याटय नयानेशृवयां लिया अनिम संद्वान किंदिय भतरा रशवनी यंक्यु खं छं जः यिसं धागु द्। दिवंशन यद्मदाल्ली स्लावनी गुवनय वासं लायमा धका कामना याय। अनान वज्ञावार्य (४४२) रूसव्क्रय)

यद्मनव्रयाग नाष्ट्रिय सम्मान' विट्ट्गु गयानी

9938.93.25 (Nov.4, 2018)

नवाः अनलाङ्ग् ग्र्ञ| २०११ कार्गिक १४, ऑङ्ग्वान ११:३१:१४

नवाः ज्ञाल्वाः, विनष्ठ मानवअधिकानवादी नेपा, आदिवासी जनजापि आद्यालनया ज्ञाल्वाः व नेयाल संवपया प्रधापा यद्मनद्म गुलाधनयाप ×नाष्ट्रिय सम्मानं विद्वंगु पयानी याःगु द् ।

थर्तं आर्ळ्गवाः हिनय् १२ः४० गा ळ्लय् नर्रिक अ्रयालय् मद्द्रं गुलाधनयाग श्रद्धाः अलि दक्षायश् निर्पि थीथी याटीया नगा कार्यकर्गा लिसं थीथी चिकिद्मियं मायादीशु दु।

मद्र गुलाधनयाग ध्रह्वा अलि दछायगु निर्गि नयाल कर्म्यानिष्ट यार्टी (नकया)या नायः यूयकमल दारुाल यवयठ लिसं नानायधकाकी थ्रत्य, माधवक्मान नयालिलसं आ्यालं नगियं माःशु खः ।

सीदूकथं नकयाया सकल नेपायिशं श्रद्धाङ्गिल दक्षायभूंकाः कद्दय् सामवाः स्थय् क्वाविनट वै0क ब्रनाः मद्द्रः यद्मनद्व पुलाधनयाप ×नाष्ट्रिय सम्मान' विळ्गु प्यानी इायाब्वंगु द् ।

यद्मनक्षयां भिँ गल, जानः आभासरू क्थियां विल

नवाः अनलाठ्टंन चूज — ललब्ब भाक्त | २०१० कार्गिक १६, सामवान १६:२२:००

नवाः ज्ञाल्वाः, नयाल संवंग आञ्चालनया प्रधाणा, आदिवासी जनजागि आञ्चालनया अरियना, विनश्ठ मानवअधिकानवादी नेगा यद्मनव्न गुलाधनया अनिम दारुसंद्वान याःगु द् ।

सामवाः हिनय ४ गा ठूँलय् मद्द्र गुलाधनया गःधिकः इ काय् स्कन गुलाधनं मिँ गयादीश् खः । नवाः संद्वान कथं जागः नं चाक्तमाःश् यनच्यना दृश् खःसा यद्मनद्म गुलाधन छद्द ॲगिक्शिसक चिक्त द्वाश् क्विं वद्माःया जागः धाःसा मचाकल ।

मद्रष्ट गुलाधनया जानः उनिहासिक महत्व ज्ञश् ह्निं उनिहासिक दक्तावजया कथं स्निजन यानानयश् ह्निं मद्रष्ट यद्मनत्व गुलाधनया जानः आभासर् क्थियान सुनिजन यानानयश् निर्नि लः द्याःश् खः ।

मद्र गुलाधनया छँ लाजिग्यागंनिसं भवयाता यानाः यँ दय् चाः विरुट्धाः यँया भगरारगविगेट्टं ब्रंगु किंदीयय् वद्यः या अनिम दारुसंद्यान याः गु स्रः ।

दारुसंद्वानया म्नलय् नाष्ट्रिय सलामी कथं सभक्ष प्रदनी वलया ट्का समान भानथ अर्येध याःगु स्वः।

दियय् मद्र् गुलाधनयाग अिनम श्रेड्डाङ्गिया निर्गि उपनाश्रुयिग नद्यवहाद्न यून, यूलांष्ट्र सराम्ख् उानसनी घर्गीमगन, मन्त्रीयिं ळूश्चिन याखनल, गिनिनामिधा याखनलिलसं थीथी नाजनीगिक दलया नगा कार्यकर्गा, थीथी खलाः यूवाःया प्रागिधियं लिसं नवाः च्याःया झाल्वाः व नवाः कार्यकर्गायिनिश् उपिद्धिण दूश् खः। (नाजद्व निङ्गा)

को हुन् डा. पद्म रत्न तुलाधर?

डा. पद्मरत्न तुलाधर अब रहनु भएन। नेपालको आन्दोलनमा वहाँको योगदानबारे जानकारी भएका कसैलाइ वहाँको परिचय दिन आवस्यक हुँदैन होला। तर आम जनता बीच वहाँ बारे परिचत हुन चाहनु हुने कसैलाइ थोरै भएपनि जानकारी गराउने प्रयास यहाँ गरिएको छ।

डा. पद्मरत्न तुलाधर एक नेपालि लेखक, पत्रकार, राजनीतिज्ञ, मानव अधिकार कार्यकर्ता र नागरिक समाजका नेता हुन। राज्यका भाषिक असमानता र दमन विरुद्ध वहाँले गरेको लोकतान्त्रिक गतिविधिको कारणमा वहाँलाइ कतिपय पटक हिरासतमा राखियो भने राष्ट्रीय पञ्चायत भित्र पनि बाहिर पनि पञ्चायतको "एक भाषा एक भेष" विरुद्ध आवाज उठाउन भयो। नेपालको भाषा आन्दोलन देखी, लोकतान्त्रिक आन्दोलन, शान्ति प्रक्रिया र संघीय गणतन्त्र नेपालको स्थापना योगदान दिन भयो। जन निर्वाचित पछिको पहिलो कम्युनिस्ट सरकारमा स्वास्थ्य तथा श्रम मन्त्री बन्न पुगे। सक्रीय राजनीति बाट विश्राम लिन् भए पनि जनजाति राष्ट्रीय आन्दोलनको अध्यक्ष र नागरिक समाजको अगुवाकोरूपमा अस्ति सम्मै सक्रीय हुन भएको थियो। वहाँ ७७ वर्ष पुरा भइ गत आइतवारको दिन स्वर्गस्थ हुनु भयो। वहाँ प्रति कृतज्ञ नेपालिको हृदयामा वहाँ सदैव नेपालि जनताको एक स्वतन्त्रको योद्धा भइ बाँची रहने छ। सन् १९४६ फेबरवरी २ को दिन जन्महुन् भएका वहाँ, नेपाल राजधानीको येन (काठमाडौं) सहरमा बस्नु हुन्थ्यो।

वहाँ त्रिभुवन विश्वविद्यालय बाट अंग्रेजी र नेपाल भाषा साहित्यमा एम.ए. पूरा गरे भने, मानव अधिकार, लोकतान्त्रिक र नागरिक समाजमा वहाँले गर्नु भएको योगदानको सम्मानमा श्रीलंकाका विश्व विद्यालय बाट सम्मानार्थ विद्यावारीधि उपाधि बाट विभिषित हुनु भएका प्रथम नेपालि हुनु हुन्छ।

वहाँ माओवादीलाई मुख्यधारा राजनीतिमा ल्याउन र लोकतन्त्रको लागी नेपालको संक्रमणमा दुई दशक भन्दा बढी योगदान दिनु भएको छ। वहाँको असामयिक निधनले प्रगतिशिल नेपालि समाजलाइ स्तब्ध पारेको छ।

लेखकको रूपमा.

वहाँले नेपालभाषा दैनिक, नेपाली साप्ताहिक, नेपालको भौगोलिक सोसाइटीको हिमालयी समीक्षा अंग्रेजी प्रकाशन हरुमा लेखन, सम्पादन र प्रकाशित गरेका छन्। राजमती नेपालभाषा साप्ताहिक, नेपाली द्वि-मासिक; नेपालभाषा डाइजेस्ट; नेपाल, (अंग्रेजी आवधिक) प्रकाशन, झी (हामी)

नेपालभाषा मासिक को सल्लाहकार, र नसँचा नेपालभाषा पत्रिकाको व्यवस्थापन कार्य सम्हाल्नु भएको थियो। वहाँका ८ वटा भन्दा बढी किताबहरू यी तीन भाषाहरूमा प्रकाशित छन्।

स्वतन्त्रको युद्धाको रूपमा,

वहाँले एकल जातीय शासनमा आधारित "एक भाषा एक भेष" नीतिको राजतन्त्र शासन प्रणाली (राष्ट्रीय पञ्चायत) विरुद्ध सन् १९८६ मा काठमाण्डु नं ३ बाट संसद बन्नु अगाडि र पछि पनि संसद भित्र र बाहिर पनि लड्नु भएको थियो।

बहु-सांस्कृतिक राष्ट्र नेपालमा बोल्ने भाषाहरू र व्यवहारित संस्कृतिको समान अधिकारको माग गर्ने वहाँको लोकतान्त्रिक गतिविधिको कारण वहाँलाइ राज्यले जेल सजाँय दिएको थियो। सन् १९८०-८१ को काठमाण्डुमा ३ महिनाको जेल सजाँय् र सन् १९८६-८९

भाषिक समानता र जातीय अधिकार भएको भए यस्तो हुने थिएन

भाषा आन्दोलनका अगुवा पद्मरत्न तुलाधर

"आन्दोलनको क्रममा म समातिएँ । हिरासतमा मेरी आमा भेट्न आउनुभयो । मेरी आमाले कुरा गर्न के थाल्नुभयो, प्रहरीले रोके, र भने-कुरा गर्ने भए नेपालीमा गर नत्र फर्की जा । मेरी आमा नेपाली जान्नु हुन्न । फेरि म आमासँग मातृभाषा बाहेक अरु भाषामा कुरा गर्न सक्दिन । आखिर आमा केही नबोली आँखावाट आँसु खसाले फर्किनुभयो ।" भित्र पक्राउ गरी देशका विभिन्न भागहरूको हिरासतमा राखिएको थियो। फेरी सन् १९८०-९० को लोकतन्त्रको आन्दोलनमा संलग्न भएको कारण ४० दिन र सन् २००६ मा फेरी हिरासतमा राखीएको थियो।

राजनीतिज्ञको रूपमा,

लोकतान्त्रिक जनआन्दोलनको सह-नेतृत्व गर्नको लागी संगठित संयुक्त बाम मोर्चालाई वहाँले समर्थन गरी केन्द्रीय समिति सदस्यको रूपमा प्रमुख भूमिका खेलेको थियो। लोकतान्त्रिक जन आन्दोलनको सफलता बाट निरंकुश राजतन्त्रको अन्त्य भएपछि प्रधान मन्त्री मनमोहन अधिकारीको नेतृत्वमा बनेको पहिलो कम्युनिस्ट सरकारमा वहाँले स्वास्थ्य एवं श्रम मंत्रीको कार्य भार सम्हाल्नु भएको थियो।

मानव अधिकार र नागरिक समाजका अगुवा

मानव अधिकार कार्यकर्ता एवं नागरिक समाजका अगुवाको रुपमा, वहाँ मानव अधिकार संगठन, नेपाल (HURON) को सल्लाहकार; मानव अधिकार संरक्षण को लागि फोरमको उपाध्यक्ष (एफओपीएचआर) भइ सेवा पुर्यानु भएको थियो भने राजनैतिक कैदीहरूको रिहाईको लागि समितिको अध्यक्ष, फोरम फोर डेमोक्रेसी र नेशनल एकता को सल्लाहकार, मानव अधिकार उल्लङ्घनमा तथ्य पत्ता लगाउन आयोगको सदस्य रही मानव अधिकारको बिकास र प्रवर्धनमा योगदान दिनु भएको थियो।

साथै, नेपाल भाषा मंका खलः (नेपालमा बोलिने सबै जाति समूहहरुको भाषाहरु र वैवहारिक संस्कृतिहरुको समान अधिकारको मञ्चको) अध्यक्ष, मंगोलोदय क्याम्पस प्रवर्धन बोर्डको अध्यक्ष, जगत सुंदर बोनेकुथि (नेपालभाषा माध्यको पहिलो प्राथमिक विद्यालय) प्रवर्धन बोर्डको सदस्य रहनु भएको थियो। च्वसापासा (अग्रगामी साहित्यिक संघ) को कार्य समिति सदस्य; प्रगतिशील लेखक र कलाकार संघको सदस्य, नेपाल भाषा शब्दकोश समितिको सदस्य, शहीदहरूको परिवारहरूलाई आर्थिक सहयोगको लागि र डेमोक्रेसी आन्दोलनको घाइते

व्यक्तिहरूको उपचारको उच्च स्तर समितिको सदस्य र उपरोक्त कार्यक्रमको उप समितिको अध्यक्ष को रुपमा सक्रीय हुनु हुन्थ्यो।

बहु-प्रतिभाशाली व्यक्तित्व पद्मरत्न तुलाधर सित अन्तर्वार्ता लिएका देस विदेसका सञ्चार माध्यहरु कम छैनन्। बीबीसी, हङकङ रेडियो (नेपाली सेवा), भ्वाईस अफ अमेरिका (हिन्दी सेवा), डुनेटचेभिले रेडियो, जापानको केबल टिभी, TASS, एपी, असाही सिन्बुन् (जापानी दैनिक), न्यूयोर्क टाइम्स, पेट्रियट (भारतीय दैनिक), राष्ट्र (थाई दैनिक), द दमन (पाकिस्तान दैनिक), द ओस्ट्रेलियन दैनिक, सोडसन (दक्षिण एसिया लक्षित जर्मन पत्रिका), थिए भने, नेपाल टिभी, र नेपालका सबै साप्ताहिक समाचार पत्रहरमा वहाँका अन्तर्वार्ता प्रकासन भएका छन् भने वहाँ संयुक्त राज्य अमेरिका, सोभियेट रुसिया, जापान, डेनमार्क, हङकङ, फिलिपिन्स, थाइल्यान्ड, श्रीलंका र भारत लगायत धेरै देशहरूमा भ्रमण गर्नुभएको छ।

नेपालका विविध जाति, भाषा र संस्कृतिले बनेको नेपालि राष्ट्र बारे, मानव अधिकारको बारेको ज्ञाण, र नागरीक समाजको उत्थानको लागी वहाँको योगदान र नेपालका सामाजिक-राजनीतिक प्रगतिको लागी वहाँको सक्रीयताको सम्मानमा काठमाडौं उपत्यकाका कृतज्ञ नागरिकहरुले सेमिनार देखी नागरिक अभिनन्दन सम्म एक महिने लामो कार्यक्रमहरु आयोजना गरेको थियो।

एक महिने कार्यक्रम अन्तर्गत वहाँको अभिनन्दन कार्यक्रममा सहभागि दुबै सत्तारुढ र सत्ता बाहिरका राजनैतिक पार्टिका नेताहरूले शान्ति प्रक्रियाको सफलता र नेपाललाई संघीय समाजवादी गणतान्त्रिक राज्यमा परिणत गर्न डा. पद्मरत्न तुलाधरले दिनु भएको योगदान बारे प्रशंसा गर्न बिर्सनु भएन।

नेपालको शान्ति प्रक्रिया र नेपाललाई संघीय गणराज्य बनाउने कार्य सफल पार्न सहयोग गरेका धेरै नेपालि जनताले सन् २००८ सालमा नेपालको प्रथम राष्ट्रपति पदमा यस बहु-प्रतिभाशाली व्यक्तित्व डा. पद्मरत्न तुलाधर लाइ नियुक्ति गर्न प्रस्ताव भएको थियो। यस बारे जपानवासि नेपालि समूहले तेती खेर जपान भ्रमणमा रहेका माओवादि नेता सी.पी. गजुरेल कमरेडलाइ ज्ञापन पत्र बुझाएको थियो भने माओवादि अध्यक्ष प्रचण्डले सो प्रस्ताव राखेको कुरा सञ्चार माध्यले प्रकासन गरेको छ। तर वहाँ राष्ट्रपति हुनु भएन। डा. पदमरत्न तुलाधरले देसको लागी गरेको अतुलनीय योगदान राष्ट्रपति बन्न योग्य योगदान रहेको कुरा कृतज्ञ नेपालिको मनमा सदा स्मरणीर रहने छ।

नेपालमा आजको शान्तिमय वातावरण श्रृजना गर्नको लागी नेपालि काँग्रेस, कम्यूनिस्ट पार्टि, नेपाल सरकार र मावोवादि सितको सम्पर्क सुद्धृत बनाउन डा. पद्मरत्न तुलाधरले २ दसकको लामो समय सम्म योगदान दिनु भएको कुरा सर्वविधित छ। तर जिम्मेवार नेतृत्वको जन निर्वाचित सरकारले वहाँ प्रति देखाइएको कृतज्ञता सुन्न बाँकिनै छ। संघीय गणतन्त्र नेपालको स्थापना पस्चात पनि, डा. तुलाधर यस देसको सामाजिक-राजनीतिक विकासको साथै आदिवासि जनजाति मधेस जनवर्ग प्रतिको विभेद बारे चिन्तित थियो र जनजाति राष्ट्रीय आन्दोलनको अभियन्ताको रुपमा सक्रीय रहनु हुन्थ्यो। वहाँ शोषित वर्गको मुक्तिको जननायक हुनु भएको छ।

अब रहेन यस महान स्वतन्त्रताको योद्धा। नेपाल संवत ११३९ नव वर्षको उपलक्षमा प्रकासित यस नेपाललिपि अनलाइन डाइजेस्ट् वहाँलाइ समर्पित छ। जनताले चुनेको सरकारले जननायकको योगदानको कदर मरणपस्चात पनि गर्न सिकन्छ। डा. तुलाधर र वहाँको चिन्तन सदा अमर रहोस! जय नेपाल! जय समावेशी संघीय नेपाल!

- सुवन् वज्राचार्य

जनआन्दोलनका अभियन्ता डा. पद्मरत्न तुलाधरको जपान भ्रमण - केहि अविस्मरणीय क्षणहरू

नेपालमा भासिक असमानताको विभेद विरुद्ध सुरु गरेको भाषा अन्दोलन देखी जनआन्दोलन त्यसपछी जनजाति राष्ट्रीय आन्दोलनका अभियन्ताको नाममा चिनिने डा. पद्मरत्न तुलाधर गत महिनामा ७७ वर्ष पुरा हुनुभएको उपलक्षमा वहाँ प्रति कृतज्ञ नेपालि जनताले पुरा एक महिना वहाँको सम्मानमा विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरीयो। ७७ वर्ष पुरा गर्नुभएको वहाँको सम्मानमा मेरो तर्फ बाट पनि वहाँको सुस्वास्थ, दीर्घायुको साथै सुखमय जीवनको सुभकामना गर्दे वहाँ सित भएका भेटका कतिपय क्षणहरु स्मरण गरी ती क्षणहरु बाट मैले पाएका ज्ञान शेयार गर्देछूँ। यस स्मृति लेखी रहँदा, अकस्मात वहाँको असामयीक निधनको समाचार सुनुन पर्दा अत्यन्तै दुखः लाग्यो। वहाँ सांसारिक दुख बाट हुन भइ सदा सुखी सुखावति भुवनमा बास मिलोस भनी कामना गर्दै वहाँको जपान भ्रमणको क्षणहरु भविष्य जानकारीको लागी अंकित गरीएको छ। वहाँको यी भ्रमणहरु किन अविष्मरणीय छन् फोटो बाट परिचित गराउनु अगाडि वहाँ सित भएको भेटको बारे केही कुरा लेख्दैछुँ।

पद्म दाइ

नेपालि हामि आफु भन्दा वयस्क ब्यक्तिलाइ चिनेपनि नचिनेपनि "दाइ" "दिदी" शब्दले संबोधन गर्ने चलन छ। त्यसैले होला श्री पद्मरत्न तुलाधरजु लाइ मैले पनि पद्म दाइ भन्न सुरु गरेको भन्न चाहे पनि, मेरो मनले नमान्दो रहेछ। "पद्म दाइ" मेरो लागी सामान्य दाइ रहेनछ। नेपालमा भाषा आन्दोलन बाट सुरु गरेको वहाँको आन्दोलन जन आन्दोलन र जनजाति जन आन्दोलनले वहाँलाइ नेपालि जनताको हक हित अधिकारको लागी लडेका एक महान जनहितकामि अभियन्ताको रुपमा चिनिने वहाँलाइ म जस्ता एक साधारण ब्यक्तिले वहाँ बाट लिन सकेको प्रेरणाले भुल्दै

जान लागेको मेरो देस नेपाल, मेरो आदिभूमि नेपालमण्डल, मेरो मातभाषा नेपालभाषा, मेरोदेसको कामकाजको भाषा नेपालि भनौ खसभाषा भनौ त्यस भाषा बोल्न सक्नाले मैले बनाएका मेरा साथिहरु प्रति मेरो मैत्रिभाव विकसित गर्न सिक्ने अवसर पाएँ। पद्म दाइ, वहाँ आफै भाषाप्रेमी, देसप्रेमी, संस्कृति प्रेमि मात्र नभइ अन्तरजातीय नेपालिजनताका प्रेमी हुनु हुन्छ। आफ्नो जाती, भाषा संस्कृति प्रतिको प्रेम मात्र नभइ संगै एकै देसमा बसोबास गर्ने अरु जाती, भाषा संस्कृति प्रति सद्भाव राख्ने मात्र नभइ अवस्य बेलामा अवस्य मदत, सहयोग गर्न वहाँ अग्रसर हुनु हुन्छ। आफ्नै देसमा आफ्नै मातुभाषा प्रयोग, समानताको अधिकार बाट बञ्चित नेपालिहरूको लागी सत्तासीन शासक, एकल जातिको वर्चस्य भएका पञ्चायत जस्ता शासन प्रणालि विरुद्ध पद्म दाइले लडेको लडाइ, संघर्षको कुरा सुन्दा पद्म दाइ मेरो लागी एक असामान्य दाइ नै बन्नु भो। असामान्यको अर्को अर्थ हो विशेष, विशिष्ट हो। यी संघर्षमा वहाँ कित पटक जेल जानु भो, एकल जातीय शासक र शासन प्रणालिले वहाँलाइ कित यातना दियो बारे मैले भन्दा ज्ञात नेपालिलाइ थाहा छ। त्यसकारण, यी कुराहरु यहाँ दोहर्याउनु भन्दा जपानमा बस्ने म र मेरा नेपालि अग्रजहरु एवं साथिहरुको साथै जपानि सुभेच्छुकहरु वहाँ प्रतिको सम्मान र कृतज्ञताको क्षणहरु कतिपय फोटो मार्फट शेयार गर्देछ्।

जपानमा पद्म दाइ सितको पहिलो भेट

पद्मदाइ जपानमा कितचोटि भ्रमण गर्नुभो होला, यहाँ लेखेर साद हुँदैन होला। यहाँ मैले भेट्न पाएका समयमा मैले गरेको अनुभवलाइ सीमित गरी किटान गर्दैछुँ।

नेवाः अन्तर्राष्ट्रीय फोरम जपानको प्रमूख अतिथि

जपानमा पद्मदाइसितको मेरो भेट सन् २००६ जनवरीमा तो:क्योः शहरमा भेलाभएको नेवाः अन्तर्राष्ट्रीय फोरम (एनआइएफजे)को प्रथम अधिवेशनको उद्घाटन गर्न आउनु भएको बेलामा थियो।

जनवरी २१ (शनिवार) को साँझ तोःक्योः शहरको अनिता नेपालि रेष्टुराँमा भेला भएका एक स्यानो समूहले सुरु गरेको यस संगठन पछि आएर तोःक्योः शिबुयाको जाइका ग्रेट हलमा तिहार-स्वन्ति नेपालसंवतको नववर्ष मनाउन सक्ने सम्म व्याप्त भएको थियो। नेपालि दुतावास एवं जपान नेपाल मैत्रि संघको समर्थन एवं सहयोगको साथै अरु नेपालि संगठनहरु लगायत तोःक्योःवािस नेपालिहरुसितको भेटघाट हुने संगठनमा परिणत भएको कुराको याद दिलाइ दियो। नेवाः अन्तर्राष्ट्रीय फोरम जपानका साथिहरुको सहयोगले गर्दा मैले यस दिन देखी दुइवर्षको कार्यकाल महासचिव र (एनआइएफजे) को अनलाइन पत्रिकाको प्रमुख सम्पादकको कार्यमा सक्रीय हुने सौभाग्य पाएँ।

पद्मदाइसितको औपचारिक भेटघाट मात्र नभइ, वहाँको जपान भ्रमणको समय भित्र एक परिचारिको रूपमा वहाँ लाइ तो:क्योः स्थीत नेशनल पार्लिमेन्ट पुस्तकालय, पीसबोट, युनेस्को जपान अफिस र अरु कतिपय औपचारिक भ्रमणमा साथदिने भाग्य पाएँ।

नेफिन (जपान) प्रथम अधिवेशनको प्रमुख अतिथि र उद्घघाटन

यसपालि पद्मदाइसितको भेट, आदिवासि जनजाति महासंघ नेफिन (जपान) को प्रथम महाअधिवेशनको प्रमुख अतिथिको रूपमा जपान आउनु भएको बेलामा भएको थियो।

२००९ जनवरी ११को यो दिन, तो:क्यो: शहरमा सम्पन्न आदिवासी जनजाति महासघ (नेफिन) जपानको प्रथम अधिवेशनमा मुख्य अतिथिको रूपमा श्री पद्मरत्न तुलाधर ज्यू सहभागी हुनु भयो। यस अधिवेशनमा, पूर्व मन्त्री एवं मानव अधिकार फोरमका अध्यक्ष श्री पद्मरत्न तुलाधर ज्यूलाई बोलाउने सम्बन्धी साथिहरुसित भएको निर्णय अनुसार, वहाँलाइ सम्पर्क राख्ने जिम्मा मैले पाए। पद्मरत्नजुलाई फोन गरें। नेपालमा त्यति खेर जनान्दोलन पछि स्थापित गर्न लागीरहेको नयाँ नेपाल निर्माण कार्यमा ब्यस्त बावजुत वहाँले हाम्रो निमंत्रणालाइ स्वीकार गर्न भयो। पद्मरत्न तुलाधर नेफिन (नेपाल) को पूर्व सभापति हुनुहुन्थ्यो र यति खेर सल्लाहकार हुनु हुन्थ्यो। वहाँ संगै नेफिन (नेपाल) को अध्यक्ष पासाङ शेर्पालाइ पनि नेफिन (जपान) को अधिवेशनमा निम्त्यायेको भए पनि, वहाँको राजनैतिक कार्यको व्यस्तताले गर्दा अध्यक्ष शेर्पा जपान आउन समय् मिलाउन सक्नु भएन। अब जपान आउन सक्न हने पद्मदाइलाइ जपान आउने देखी फर्कने सम्मको स्केज्यूल बनाउने कार्यकोसाथै वहाँ यहाँ बस्नु हुदाँ सम्म हामि को कस्ले के गर्ने बारे स्केजयूल बनाउने कार्यभार साथिहरुले मलाइनै दिनुभयो। साथिहरुसित गरेको सल्लाह अनुसार २००९ जनवरि ९ देखी २३ सम्म १३ दिनको स्केज्यूल बनाए। भोलिपल्ट पद्म दाइ लाइ स्वागत गर्न जाने भन्ने शब्दलेनै मेरो मनत मनमगन भैरहेको थियो।

जनवरी १० - जपान आगमन

दिनको १.४५ तो:क्योः अन्तर्राष्ट्रीय विमानस्थल नरितामा

पुग्नु भएका जन आन्दोलनका नायक डा. पद्मरत्न तुलाधरलाइ नेपालि दुतावासका उपप्रमुख डा. दुर्गा बहादुर सुबेदि र सचीव कृष्ण बहादुर थापाले स्वागत गर्नु भयो।

नेफिन (जपान) को तर्फ बाट मित्र सोनम शेर्पा र मैले पद्मदाइलाइ स्वागत गरें। स्वागत गर्न पुगेका सबैलाइ धन्यबाद दिनु भएका पद्मदाइले मलाइ "सुभाय्" भन्न बिर्सनु भएन। डा. सुबेदिले पद्मरत्न तुलाधरको लागी प्रबन्ध भएको तोःक्योःको अतिथि आवास सम्म पुर्याइदिनु भयो। निरता एयापोःट् बाट तोःक्योः सम्मको एक घन्टाको बाटो पद्मदाइको सौहार्दपूर्ण वार्तालाप निसद्धै २०, ३० मिनेटमै पुगेको जस्तो लाग्यो। साँझ वहाँलाइ नेवाः जागरण मञ्च (जपान)का साथिहरुले स्वागत गरे।

नेफिन (जपान) को अधिवेशन

आदिवासी जनजाति महासघ (नेफिन) जपानको अधिवेशन दुइ चरणमा सम्पन्न भएको थियो। जनवरी ११ को बिहान ९ देखी १२ बजे सम्म कार्यसमिति गठन र भविष्यको कार्यक्रम

बारे छलफल भयो भने दिउँसो २ बजे देखी साढे ४ बजे सम्म अधिवेशनको मुख्य सभा सम्पन्न भयो। जनआन्दोलन नायक डा. पद्मरत्न तुलाधरको प्रमुख अतिथि र नेपालि

दुतावास प्रमुख डा. गणेश तामाङको सम्मानित अतिथिको उपस्थितिमा सम्पन्न भएको नेफिन (जपान) को यस ऐतिहासिक सभाको सभापतित्व मैले गर्न पाएको अवस्था मेरो जीवनमा एक अविस्मरणीय गर्वको क्षण बन्न पुगेको पहिलो पटक यहाँ किटान गर्दैछुँ।

पद्म दाइको जपान भ्रमणले जपानवासि नेपालिहरूको बीच सरसल्लाह र मेलमिलापको पाइला बढन पुगे। वहाँलाइ जपान आउनको लागी निमंत्रणा र वीसाको डोक्यूमेन्ट् पठाउने, पद्मदाइ जपान रहुन्जेलको आवास, प्रवाहन इत्यादिको लागी नेफिन, नेवाः जागरण मञ्चको सहयोग गर्न पुगे। एन.आर.एन. र अरु नेपालि संस्थाहरूले वहाँको सम्मानमा गरिएको कार्यक्रमको सहसंयोजन गर्न पुगें।

डा. पद्मरत्न तुलाधरको सम्मानमा एनआरएन र नेफिन (जपान) को अन्तर्क्रिया कार्यक्रम

जनवरी १२ - एनआरएन (जपान) र नेफिन (जपान) को

सामुहिक आयोजनामा डा. तुलाधरको सम्मानमा दिवा भोज सहित अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो।

यस कार्यक्रमलाइ सम्बोधन गर्दें, डा. तुलाधरले, नयाँ नेपालको लागी बन्न लागेको संविधान बारे देस वा विदेसमा बस्ने सबै नेपालि नागरिकले चासो राखी संवीधान बनाउने प्रक्रियालाइ साथ दिन आग्रह गर्नु भयो।

जपानमा पद्मरत्न तुलाधर अभिनन्दन कार्यक्रम

जनविर १७ - नेपालमा भाषा आन्दोलन देखी जन आन्दोलन, शान्ति प्रक्रिया, संघिय गणतान्त्रिक नेपालको स्थापना नायकको अतुलनीय योगदान गर्नु भएका माननीय डा. पद्मरत्न तुलाधरको सम्मानमा यसदिन साँझ तोःक्योः शिन् ओकुबो अवस्थित नेपालि रेष्टुराँमा अभिनन्दन समारोह सम्पन्न भयो। नेवाः जागरण मञ्च जपान द्वारा आयोजित यस समारोह मेरो सभापतित्वमा आयोजना गरीएको याद दिलाइ दिन्छ। अभिनन्दन समारोहमा नेपाललाइ माया गर्ने श्री तोयोहिसा अजुमा लगायत जपानि साथिहरु, केसव मलेखु श्रेष्ठ लगायत नेपालि व्यापारि साथिहरु, डा. केसव महर्जन लगायत नेपाल स्टिड सेन्टर जपानका सदस्यहरु, डा. दिनेश मानन्धर लगायतका नेवाः अन्तरराष्ट्रीय फोरमका साथिहरु सहभागि हुनु भएका थिए भने नेवाः जागरण मञ्चका संयोजक सुनिल कुमार शाक्यले एमसी गरेको थियो।

राजनैतिक वातावरणको बारे प्रवचन दिनु भइ शान्ति प्रकिया, नयाँ संविधान र प्रस्तावित संघीय गणतन्त्र नेपालको बारे प्रकाश पारीदिनु भएको थियो।

बिदाइ

तोःक्योः निरता एयाःपोर्ट बाट मेरो परिवारले बिदाइ गरेको क्षण।

हिरोसिमामा प्रवचन

हिरोसिमा विश्व विद्यायलयका प्राध्यापक डा. केसव महर्जनको निमन्त्रणामा, डा. पद्मरत्न तुलाधरले नेपालको

नयालितिय ऋलन् ! अरियान् मीशु लियि - मीशु झसीका ! नयालितिय ऋलन् !

visit www.nepal-lipi.webgarden.com

नयालदसया नाष्ट्रीय नयाल संवंग ११३६ दँया द्भूदँया लसगाय् नयालरास यःधि सकल यासायिनः दून्शलैं निसँ रिन्मुना!

थ्रासीया द्भूदँक्द्रूँ निसँ इलिमय् द्भायाँशु व छशु इ जक नयालिलिय अनलाळून् या याखँ नयालिलिय विकास यायशु लजकया "नयालिलियँ छलन्" अरियान द्भाका ब्रना।

- 9) मीगु माँरास, दसरास, नाष्ट्ररासकथँ नालानिश् नयालरासयान नयालितियँ इनन् द्वयन् । नयालितिय विद्गः, यज्ञाः, द्वीम सक्तिभु गुहालि दन भावसा नयालरासया मूल आखल नयालितियँ नयालरास छल देशु द्वी याकनं वयद् ।
- २) भ्र काय क्रिसँनँ यागदान याना दियक् ।
 - नयालरास सःधिनः नयाललियि चना
 - नयालरास मस्ययिक नयालरास नयालिविँह यना
 - नयालिलियँ यिसँ वया ब्रंशु नयालिलिय अनलाळून यो ब्रना
 - नयालिलिय अनलाळून यो यासियन ऋसीका
 - नयालिलियि अनलाळूँन स्नाकीशु थीथी बााम्चयाप गुडालीकथँ नयालिलिय अनलाळूँन याप रूकथँ विस्वायन विया

Let's use Nepal Lipi! Campaign

Our script - our identity!

Let's use Nepal Lipi!

visit www.nepal-lipi.webgarden.com

Heartiest Greetings on the auspicious occasion of the 1139th National New Year of Nepal to all friends who love Nepal Bhasa and Nepal Lipi!

We are pleased to inform you that we launch the campaign of "Let's use Nepal Lipi" campaign from this New year again to promote the use of the Nepal Lipi.

- 1) Let us read and write Nepal Bhasa in Nepal Lipi, the original script of Nepal Bhasa. If we have support from the Nepal Lipi scholars, lovers and readers, we believe that in not time many of us will get used to read and write Nepal Nepal Lipi, the original letters of Nepal.
- 2) You can be a partner by
- Teaching Nepal Lipi to Nepal Bhasa speakers
- Teaching Nepal Bhasa in Nepal Lipi to those who wish to learn them
- Reading Nepal Lipi Online portal
- Introducing Nepal Lipi Online to your friends
- Providing advertisements to Nepal Lipi Online in support of programs launched by Nepal Lipi Online

छि । विद्यायन यक्कारित था। लियि व्लन व्लय संयक्त गुलाली इञ्ला। Your Ad with us will help many to read and write their own letters.

Contact us to share your help with many: nepal.lipi@yahoo.com
www.nepal-lipi.webgarden.com

मीगु वान

- नयाल लियि अनलाठ्ट्नया द्राः
हिलमय् दकल हायाँगु नयालिलिय अह्नाठ्ट्न् यो

- नयालिलियि अनलाठ्ट्न, नयाः या प्राचीन
चिन्नन् व संकृति, जयान-नयाल स्नायू, वृङ्घधमे
नायँ श्व खलँ हिलमय् भानि निर्मानयायक
जयाद्वंगु यागदानया वान वेद्वानिक अध्ययन
व अनुसद्द्वान यायगु व अनुसद्द्वान विषय
प्रकाभनय् हःस, सक्तिर्तं सयक सीक, खनकन
यायगु लजकया जयानया पाः सहन
यिलस्वा ज्ञगु नयाल अध्ययन मछलया छ्रगु
प्राज्ञ सःसा, उकीया दुजःन जियाँ –

राज ननभवीन भाक (मूयोजवाः)
प्रा. कथव लाल मर्स्जन (योजवाः)
राज सागन मान वज्ञाचार्य
(संयाजक, नयाल-विद्यायन्)
राज अमृग नद्म गुलाधन (विभाष् च्रिम)
जा. स्वन वज्ञाचार्य
(क्रि योजवाः व यिकाक)

- व्लिटिनय् द्थाक्षश् क्रलँ ब्रसू, चिनाखँ, विचाःखँ, व्र्सँ, कियाः, विजिञा ब्ल्यादि) श्वया रूयश् थाय्:nepal.lipi@yahoo.com
- स्नायू राज सागन मान वजाचार्य (यँ, नयाल मछल) 977-98-4124-7328 जा. स्वन् वजाचार्य (जयान) 81-90-2905-0770
- यिथना नयाल अधयन मछल जयान (NSCJ), नाहा शहन, उतिनावा, जयान

About Us

· Nepal Lipi Online Team

Nepal-lipi-online, the World's First online bulletin in Nepal Scripts is a project of The Nepal Study Center, a educational non-profit institute established in Tokyo in January 2009 with a mission to dedicate to the dissemination of classical Nepal thoughts and culture, Japan-Nepal relation and their peace building role in the Globe through scientific study and research, and the publication of researched subjects as our mission. Following are the team members of this project:

Mr. Naresh Bir Shakya (Editor-in-chief)

Prof. Keshav Lall Maharjan (Editor) Mr. Sagar Man Bajracharya, (Coordinator, Nepal/Advertisement) Amrit Ratna Tuladhar (Special Writer) Dr. Suwarn Vajracharya (Executive Editor and Publisher)

· Materials for publication

Articles, poems, views, news, photo, video etc to: nepal.lipi@yahoo.com

· Contacts:

Mr. Sagar Man Bajracharya, Nepal 977-98-4124-7328 Dr. Suwarn Vajracharya, Japan 81-90-2905-0770

Publisher

Nepal Study Center, Japan (NSCJ) Naha City, Okinawa, Japan

नेयाल अध्यम मछल, जयान (NSCJ) -लक्ष व ज्ञाविला

- नयाल अध्यम मछलँ नयाः या प्राचीन चिन्तन् व संक्रुणि, जयान-नयाल स्वायू नायँ ध्व च्यलँ व्हलिमय् भानि निर्मानयायण ज्ञयाञ्चंशु यागदानया वान वेस्त्रानिक अध्ययन व अनुसन्नान यायशु व अनुसन्नान विषय प्रकाशनय् व्हःस, सकिसणै सयक सीक, च्यनकन यायश् जिमिश् मृच्यश् लज्ञ खः।
- गाञ्चा भहन यिलस्ता यानागःशु % नयाल अश्चयन मछलँ नयाःया प्राचीन अश्चयन विषय वक् विश्वयाना नयालाजिस् विद्वगगयसँ श्वानगय् मलाःशु विषययाग प्रवर्गन यायशु। नयाः व जयान या अश्वायक्, अनुसद्यानकर्गागय् दथ्य सहलहया वृद्धि नायँ साक्षानन चनामियिकः सक्तिसँ उयलिख कञ्ल्श विषय याग कया, दँयदसँ प्रवचन, समिनानया श्वसाः भ्रूयशु।
- ब्रसँ ब्राथनागु विषय सम्रिष्ठ, विश्वासना स्त्रानीय, नाष्ट्रीय, अन्तर्नाष्ट्रीय अस्त्रियान, प्रशासनयापः, नयाल अध्ययन मछलँ माःगु सन्ना वियगु, समग्रा समाधनया लँयु ब्रावयगु।
- सद्यद्विण् चनक्ि, अन्तर्मद्वान मछल, अनयीठा, स्ठानीय, नाष्ट्रीय, अन्तर्नाष्ट्रीय खला वा संस्ठाण लिस म्नाका यायगु।
- विश्व मानव समाज उद्घानया लागी, थागु अध्ययन व अन्रवयात श्वलीयिँ अन्रसन्नानकर्मि, व्रनामि व टन्नीभियन्तयतः गुरुालि यायगु।
- नयाल अश्चयन मछलया ऋर्यिं नार्यं सर्वसाक्षानन जनया लागी, अज्ञाळून व प्रिन्च व्लिटिन्, ग्रूजलटन नार्यं प्रस निलीस् यिथनगु।

संचालिंग याजक्

ब्रय् ज्ञाथनाशु लं स्थाँ लाकशु निर्पिं, संदर्नं संवालन याना वयाब्रंशु प्राजटक -

- স) नयाल संतर ११३० या इँदँ कछला १ कुईँ निसँ इलिम दकल हायाँगु नयाल लियि সল্লাহ্র্ন ব্লিटिन् Nepal-lipi-online यलिस्का।
- आ) अथ(इ नेयाल लियि.कम् याप मागु प्रविलय लियि व नअना लियिया यूनिकाठ द्वार निर्मोध प्राजक्तया मूच्यका जया सिक्षस, खँदनिगु का ज्ञाना ब्रंगु द्वा
- ळॅ) नयाल लियि सयक्तरा निर्ति माश्रा शळ्ठं सङ्या प्राजक ज्ञाकरा का कया ब्रंगु द्।

Nepal Study Center Japan (NSCJ)

- Mission and Initiatives
- The Nepal Study Center (hereafter, the Center) is a non-profit educational institute. It is dedicated to the dissemination of classical Nepal thoughts and culture, Japan-Nepal relation and their peace building role in the Globe through scientific study and research, and the publication of researched subjects as our mission.
- Based in Tokyo, the Center will take initiatives to promote studies of Nepal, particularly the classical part less Nepala-logists and other academics have paid attention to; and academic and scholarly links between Japan and Nepal in improving Nepal-Japan cooperation inter alia, through collaborative research, exchange programs and organization of annual lectures, and seminars on areas of mutual interest to both Japan and Nepal's academics, researchers and general public.
- The Center advises local, national and international authorities on related field of aforementioned studies and for solution of problems sought after.
- The Center cooperates with relevant academic institutions, NPO, and local, national and international organizations.
- The Center supports research scholars, students, technicians to enhance their knowledge and experience to contribute to the benefit of the human and the Global society
- The Center publishes online and print bulletins, newsletters and issue press releases to facilitate information to members and general public.

Ongoing Projects

To achieve its dedicated mission above, the Center has initiated following projects:

- a) The Nepal-lipi-online, the Worlds first online Bulletin in Nepal scripts launched October 19, 2009 marking the 1130th Nepal New Year. See the detail at "Who we are" in the category of "About Us" of the **Nepal Lipi Online**.
- b) Nepal Lipi for Unicode use: Fonts for Prachalit and Ranjana Lipis (scripts) are partially completed and the rest of the project is being continued.
- c) Guide Book for Reading and Writing Nepal Scripts, which is also a first such project is progressing.

थनं लियाया याजक

- भ्याल लियि ब्रयगु गिनका, क्रनीयकथँ खब्नयगु का
- ञा) राषित रूटितिहास मृना थकालियिँसँ कनादीशु नयाल रूटितहास मृनशु
- ळॅ) नयाल ७लवम् कियालँ कनीशु ळॅिंगिहास

क्ठिंगु गुहालि व मीनः स्नायून्यगु थाय् नयाल अश्चयन मछल जयान, थःगु सिदद्वाँ आर्थिक सहयाग याना दीयिनिगु गुहालिँ, क्ठश्च अवॆनिनक स्नद्वा सवकरारैं ज्ञाकाग्रंगु लवमद्गु भिजा संस्वा खः। आनक्कयागु संगु प्राजक्तया दथ्हें, प्राजक् यानः विश्व आर्थिक गुहालि दय् ध्ंक्र्यु द्सा, प्राजक व खँदिनिगु थनिलयाया प्राजक् यानः मृक्कँ वा द्गु आर्थिक गुहालि यानादियद्। नयाल अश्चयन मछलयान क्रिसैनं नैनिक(सङ्मा सोनि), ज्ञलँ(ब्रसू, विनाखँ, विवाःखँ, व्र्सँ, कियाः, विजिठा छूणादि), सकीय (क्याखँया भ्रसाभ्रयगु, ज्ञाक्यु) वा आर्थिक (प्राजक् ज्ञाकायंकनः माःगु) गुहालि यानादियगु छूज्ञाद्सा, थन क्रसँया थासय् स्नायून्या दिसँ।

Future projects

- a) Nepal script writing course is being designed to offer an interactive way of learning the standard block print Nepal script online.
- b) Oral History Collection of Nepal is being designed.
- c) Nepal Album to present History of Nepal in images.

Your support and our contact

The Nepal Study Center, Japan is a non-profit academic organization run by unpaid volunteers with voluntary financial support from our generous donors. So far, of the three ongoing projects indicated above (a, b, c), project b has received partial sponsorship while project c and future projects are available for full sponsorship or financial support. If you would like to extend your moral (advising), material (providing articles, poems views, news, photo, video etc), active (planning and organizing) or financial support (to run projects) to the Nepal Study Center Japan's activities, please contact us at:

न्यात यश्चयन मुश्रत ऊयान

Nepal Study Center, Japan (NSCJ)

URL: www.nepal-lipi.webgarden.com; Email: nepal.lipi@yahoo.com

श्वसा 🎖

- नेपाल अ्ध्रयन मछलया संवालन, नायः व बासना यवः यास् याना यंक्तः।
- नेयाल प्राचीन अधयन्, जयान-नेयाल स्नायू व वृङ्घधर्म्या सम्बिद्धित् विङ्कागभु सम्नाल्कान मछलँ कासना यूचश्याणः सम्नाल् वियभ।
- नयाल अश्चयन मछलया द्वरी व सम्मानित द्वरी यिसँ वियादीशु ळूलय विलय् या आर्थिक शुरुलिँ सहन ंवालन् याना यंकशु।

मी यासायिँ

नयाल अ्ध्रयन मछल ,जयान यिलस्का व संवालनया निर्ति , निर्मित)सम्मा सौिर वियाः ,(ज्ञलँ) ब्रस् ,विनाखँ ,विवाः खँ ,व्रखँ , कियाः ,विठिठा ङ्णादि विया , (सकीय) क्षाखँया भ्रसाभ्रयश् , ज्ञाकश् क्षायानाः (व आर्थिक) प्राजक् ज्ञाकायंकराः माःश् (शुरुालि वियाःदीयि यासायिँ द्शाशु द्रसी व सम्मान् द्रसी य्वः थथ(खः।

Organization

- The Nepal Study Center, Japan is managed by a Board of Directors led by a Chair.
- An Advisory Board comprised of well-informed specialists in Nepal classical studies, Japan-Nepal relations and Buddhism - advices the Board of Directors.
- The Center is supported by a Board of Trustees and Honorary Trustees with their occasional and generous donations.

Friends of NSCJ

Thanks to the following friends that form the Trustees and Honorary Trustees of the Nepal Study Center, Japan, whose moral (advising), material (providing necessary materials), active (planning and organizing) and financial support (for projects) helped established the Center and its activities.

द्वरी

सल्लाइकान मछल

गुन् भुवा गाका उाका , जयान

তা .यद्मनव्न गुलाधन ,यँ) नायः(

या . हिनामि ळूमी . गाःकाः

या .मिनानू अउिक्व ,जयान

या . उविज शक्षन , वलायग

निर्दसन मछल

राज गायाहिसा अज्ञमा ,गाःकाः

या .कथव लाल मर्ड्जन, हिनाभिमा

তা. स्वन् वज्ञाचार्य, नाहा (नायः)

सम्मान द्रश्री

ा.ळूबिन मान भाका .रुक्भिमा

राज ननम वीन भाका ,यँ

राज्ञ सागनमान वज्ञाचार्य ,यँ संयाजक,नयाल

नहना वसन , जामिन

अमृत थ्रास्ट ,ज्रश्मिन

विरावन वुलाधन अमिनका

ा .वालगतयाल श्रष्ठ .वलायग

यदीय गाम्राकन .यँ

अनिल कुमान भाका ,गाःकाः

सुनिल कूमान भाका ,गाःकाः

जनक नाज भाक्त ,गाःश्वाः

अन्जना भाका. य

रीमा सानाक्क, मुद्याळू, हिबुक्तान

TRUSTEES

Board of Advisors

Guru Shucho Takaoka, Nagoya

Dr. Padma Ratna Tuladhar, Kathmandu (Chair)

Prof. Hiroshi Ishii, Tokyo

Prof. Minoru O'uchi, Chiba

Prof. David Gellner, Oxford

Board of Directors

Mr. Toyohisa Azuma, Tokyo

Prof. Keshav Lall Maharjan, Hiroshima

Dr. Suwarn Vajracharya, Naha City (Chair)

HONORARY TRUSTEES

Dr. Iswar Man Shakya, Fukushima

Mr. Naresh Bir Shakya, Kathmandu

Mr. Sagar Man Bajracharya, Kathmandu

(Coordinator, Nepal)

Mrs. Rahena Wester, Germany

Mr. Amrit Shrestha, Germany

Mr. Tribhuwan Tuladhar, USA

Dr. Bal Gopal Shrestha, The Netherlands

Mr. Pradeep Tamrakar, Kathmandu

Mr. Anil Shakya, Tokyo

Mr. Sunil Shakya, Tokyo

Mr. Janak Raj Shakya, Tokyo

Ms. Anjana Shakya, Kathmandu

Dr. Seema Sontakke, Mumbai, India

मीगु माँरास नयाल रासया थःगुरू मूल लियि खः, नयाल लियि । नयाल लियि सयक्षगु ॐच्छा द्यिनिगु लागी नयाल लियि या0 यिङाँवया ब्वंगु द् । लियि सयक्षणः थनक्कर्सं क्लिक याना दिसँ।

The Newah sponsored Nepal Lipi lessons – Lesson 1-16 now available, please click below to visit the lessons! http://thenewah.wordpress.com

नयाल अधयन मछलयान शुरुालि यायन क्विशुनँ ळूब्बाद्सा, मीनः स्वायू नयादिसँ ।

If you would like to provide your generous or voluntary support to

Nepal Study Center Japan (NSCJ), and its Nepal Lipi Online (NLO) portal,

Please contact us at:

URL: www.nepal-lipi.webgarden.com; Email: nepal.lipi@yahoo.com